Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Årsrapport 2023

Omsetningsrådet

Innhold

LEDEREN HAR ORDET 3

OMSETNINGSLOVEN OG MARKEDSBALANSERING 5
Omsetningsloven 6
Omsetningsrådet 6
Markedsbalanseringsordningen 8
Kvoteordningen for melk 10

OMSETNINGSRÅDETS NØKKELTALL 2023 11
Innkomne midler 13
Omsetningsavgiftene 13
Avsatt over jordbruksoppgjøret 14
Kostnader 14
Årsresultat 14

MARKEDSUTVIKLING OG TILTAK 15

MELK 16
Markedssituasjonen 16
Oppnådd pris 16
Produksjon, import og eksport 17
Omsetningsavgift og overproduksjonsavgift 17
Avsetningstiltak 18
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet 20
Kvoteordningen for melk 22

KJØTT 24
Markedssituasjonen 24
Oppnådd pris 26
Produksjon, import og eksport 26
Omsetningsavgiften 26
Avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak 27
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet 29

FJØRFE 34
Egg 34
Markedssituasjonenen 34
Produksjon, import og eksport 35
Omsetningsavgiften 35
Avsetningstiltak og produksjonsregulerende tiltak 35
Fjørfekjøtt 37
Markedssituasjonen 37
Omsetningsavgiften 37
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet 38

HAGEBRUKSPRODUKTER OG POTETER 40
Markedssituasjonen 40
Omsetningsavgiften 42
Avsetningstiltak 42
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet 43

KORN 46
Markedssituasjonen 46
Omsetningsavgiften 47
Avsetningstiltak 48
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet 49

REGNSKAP FOR OMSETNINGSAVGIFTENE 50
Resultatregnskap 2023 51
Balanse per 31.12.2023 52
Noter til regnskap for omsetningsavgiftene 53
Noter til regnskap for kvoteordningen for melk 57
Revisors beretning 58

OVERSIKT OVER REGELVERK KNYTTET TIL MARKEDSREGULERINGEN 61

Lederen har ordet

Omsetningsrådets arbeid er hjemlet i Omsetningsloven av 1936. Lovens formål er det samme i dag som da loven kom; "å sikre avsetningsmuligheter for produsentene og forsyninger i alle forbruksområder til en noenlunde lik pris."

Omsetningsrådets arbeid finansieres ved at produsentene betaler inn omsetningsavgift. Jordbruket tar det økonomiske ansvaret ved overproduksjon, og bærer selv reguleringskostnaden. Omsetningsrådet står for gjennomføringen av omsetningsloven, herunder forvaltning av innkomne avgiftsmidler og midler fra jordbruksavtalen.

I 2023 ble det holdt ti møter i Omsetningsrådet. Rådet behandlet 114 saker.

Møtene i Omsetningsrådet starter med at representantene for markedsregulatorene gir en orientering om status i de ulike produksjonene. Sakene som behandles i rådet, har sitt utgangspunkt i de utfordringene som til enhver tid er i den enkelte sektor.

For storfe har det vært underskudd i en årrekke fram til høsten 2022 hvor det ble et økende overskudd. Det ble behov for økt ramme for innlegg på reguleringslager i 2022 og gjennom 2023. Det ble gjennomført partisalg av storfekjøttsortering fra reguleringslager. Det ble også det gitt tilskudd til økt slakting av kalv for å redusere tilførslene på sikt. Ved utgangen av 2023 var det fortsatt mye storfe på reguleringslager.

For svinekjøtt var det et overskudd i årene før koronapandemien. Fra 2020 til 2022 var det underskudd på svin og behov for økte tilførsler i årene. I 2023 ble det overskudd på svin og behov for økt ramme for innlegg på reguleringslager. Det ble gjennomført tiltak som partisalg og økt frysefradrag.

For sau og lam var det også et overskudd i årene frem til pandemien, det har vært bedre markedsbalanse de siste årene. Det har i 2023 vært reduserte tilførsler og det var noe sau og lite lam på reguleringslager ved utgangen av året.

Foto: Stortingsarkivet/Scanpix

BJØRG TØRRESDAL
Leder
Omsetningsrådet

Fra å ha overskudd på egg i 2022 og iverksetting av en rekke tiltak for å redusere tilførslene, ble det en underskuddssituasjon i 2023. I tillegg til prisøkningen på innsatsvarer, var eggproduksjonen særlig utsatt for spredning av dyresykdommer. Etterspørselen i Norge økte mer enn økningen i tilførsel av egg. Det var derfor underskudd på egg ved utgangen av 2023.

For melk startet 2023 med store lager av reguleringsprodukter. Det ble produsert mindre melk enn året før, selv om det var noe mer enn først prognosert. Det ble iverksatt tiltak for å øke produksjonen gjennom året, men tilførslene av melk økte ikke som forventet. Ved utgangen av året var det underskudd på melk og lave lager av melkeprodukter.

For korn er det stor og uforutsigbar produksjonsvariasjon mellom år. Etter flere gode kornår med stort volum, god kvalitet og høy norskandel i matmelet, var kornsesongen i 2023 sterkt preget av vanskelige værforhold i store deler av landet. Dette førte til en dårlig kornsesong. Totalvolumet ble betydelig redusert og andelen matkorn ble svært lav.

Omsetningsrådet har ansvar for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Dette er forebyggende, holdningsskapende og langsiktige tiltak. Opplysningskontorene har hatt stor aktivitet også i 2023 med fokus på ernæring og helse, klima og miljø, samt dyrevelferd og husdyrproduksjon.

Omsetningsrådet var på en todagers fagtur til Vestfold og Telemark med flere interessante gårdbesøk på Holt gård, Hotvedt gård og på Moskvil. Rådet besøkte også Findus i Tønsberg og Nortura på Sem. Det var en interessant tur med stort faglig og sosialt utbytte for Omsetningsrådets medlemmer og for deltakere fra Landbruksdirektoratet.

Omsetningsrådet gjennomfører møtene på teams når sakslista og innholdet i møtene gjør det mulig å gjennomføre digitalt.

Omsetningsrådet har en viktig funksjon i norsk matproduksjon.
Arbeidet i Omsetningsrådet, er med på å skape forutsigbarhet både for de som produserer mat, og for kundene av norske landbruksprodukter.

Bjørg Tørresdal

BJØRG TØRRESDAL
Leder
Omsetningsrådet

Omsetningsloven og markedsbalansering

Foto: Unsplash.com

Omsetningsloven og markeds-balansering

Foto: Birger Arnekett

OMSETNINGSLOVEN
Omsetningsloven skal fremme omsetningen av de viktigste norskproduserte jordbruksvarene.

OMSETNINGSRÅDET
Omsetningsrådet er et offentlig, partssammensatt forvaltningsorgan. Rådet har et hovedansvar for markedsbalanseringen av jordbruksvarer. Etter omsetnings-loven skal rådet forvalte avgiftsmidler til reguleringsformål.

OMSETNINGSLOVEN

Omsetningsloven, lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (lov av 10. juli 1936), dekker følgende vareslag:

- Kjøtt av storfe, sau, svin og fjørfe
- Melk
- Egg
- Korn og oljefrø
- Poteter, grønnsaker, frukt og bær
- Pelsdyrskinn

For matpoteter kan Omsetningsrådet sette i verk avsetningstiltak som blir finansiert over jordbruksavtalen.

OMSETNINGSRÅDETS HOVEDOPPGAVER

1. Fatte vedtak om bruken av midlene i fondene for omsetningsavgift:
   - markedsbalanserende tiltak
   - faglige tiltak
   - opplysningsvirksomhet
2. Kontrollere at markeds-regulator følger opp forskrift, retningslinjer og vedtak fra Omsetningsrådet
3. Sørge for oppdatering og utvikling av regelverket under omsetningsloven
4. Sikre at vedtak som fattes er i samsvar med lov, forskrifter og gjeldende jordbruksavtale

Loven fastsetter at Omsetningsrådet skal ha elleve medlemmer, samt hvilke institusjoner og organisasjoner medlemmene skal representere. Omsetningsrådet er sammensatt av representanter for myndighetene, forbrukerne, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen. Medlemmene, med personlige varamedlemmer og revisor, oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet (LMD). Samvirkeorganisasjonene har flertall sammen med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, med seks av de elleve medlemmene i rådet. Likestillings- og diskrimineringsloven §28 gir føringer for kjønnsbalanse mellom medlemmene i offentlige utvalg. Rådet bestod per 31.12.23 av 55 prosent kvinner og 45 prosent menn. Rådet har sete i Oslo.

LMD har, gjennom forskrift om Omsetningsrådets myndighet, fastsatt regler som skal sikre at de vedtakene Omsetningsrådet fatter i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene i markedet. Det er ikke alminnelig klagerett på vedtak fattet av Omsetningsrådet. Men LMD kan omgjøre vedtak som er i strid med lov, forskrift eller gjeldende jordbruksavtale. Kongen i statsråd kan omgjøre et vedtak dersom det er i strid med samfunnsinteresser.

Etter anbefaling fra Omsetningsrådet fastsetter LMD omsetningsavgiften og betingelsene knyttet til denne i to forskrifter. Omsetningsrådet fatter vedtak om bruken av pengene. Omsetningsrådets regnskap blir revidert av en revisor oppnevnt av LMD. Gjennom jordbruksavtalen tildeles grøntområdet midler, og det kan legges føringer for støtte til diverse tiltak gjennom midler fra omsetningsavgiften.

LMD har bestemt at Landbruksdirektoratet skal være sekretariat for Omsetningsrådet. Sekretariatsfunksjonen innebærer forberedelse av saker til rådet, oppfølging av vedtak, samt innkreving og administrering av avgiftsmidler. Administrative utgifter til sekretariatet fastsettes av LMD.

I 2023 hadde Omsetningsrådet ti møter og behandlet 114 saker.

Økonomi og regnskap
Årets resultat er 40,4 mill. kroner i overskudd, sammenlignet med 72,5 mill. kroner i underskudd i 2022. Omsetningsavgift på kjøtt og fjørfekjøtt har tidligere fulgt et avvikende regnskapsår fra november tom. oktober. Det er ikke grunnlag for å videreføre avvikende regnskapsår, og fra og med 2023 vil inntekten følge kalenderåret. Dette innebærer at 2023 inneholder 14 måneder med omsetnings-avgift kjøtt og fjørfe. For kjøtt utgjør dette 91,9 mill. kroner ekstra i omsetnings-avgift for 2023 og for fjørfe 5,5 mill. kroner. Økningen i periodisert inntekt henger sammen med overgangen til å følge ordinært kalenderår for kjøtt og fjørfe.

Omsetningsrådet hadde pr 31.12. en gjeld til Nortura SA – kjøtt på 93,5 mill. kroner. Dette er blant annet knyttet til markedsregulering for 2. halvår 2023, og ble utbetalt til Nortura i januar 2024.

Innestående i bank er pr 31.12 207,5 mill. kroner, en økning på 31,6 mill. kroner fra 2022. Likviditeten anses å være tilfredsstillende.

Fondskapitalen er økt tilsvarende som årets resultat.

Omsetningsrådet bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

“Rådet bestod per 31.12.23 av 55 prosent kvinner og 45 prosent menn.

Andre forhold
Kommentarer om arbeidsmiljø og sosiale forhold er ikke aktuelt siden Omsetningsrådet ikke har egne ansatte. Det er ikke tegnet forsikring for styrets medlemmer. Omsetningsrådet har ikke daglig leder.

Omsetningsrådets sammensetning i 2023

Organisasjon	Fast medlem	Varamedlem	Oppnevnt for perioden
Landbruks- og matdepartementet	Bjørg Tørresdal (leder)	Haavard Elstrand	2020–2023
Nærings- og fiskeridepartementet	Thea Susanne Skaug (nestleder)	Nora Svarstad Ytreberg Turid Mette Nilsen (f.o.m. 24.08.23 t.o.m. 31.12.23)	2022–2025
Norges Bondelag	Bjørn Gimming	Sigrid Hjørnegård	2022–2025
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Tor Jacob Solberg	Vegard Vigdenes	2022–2025
TINE SA	Marit Haugen	Johnny Ødegård	2020-2023
Nortura SA	Trine Hasvang Vaag	Hans Thorn Wittussen	2022–2025
Virke/Coop Norge SA	Arnfinn Hongseth	Sigrid Helland	2020-2023
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Anne Berit Aker Hansen	Ann Elise Hildebrandt	2020-2023
Felleskjøpet Agri SA	Anne Jødahl Skuterud	Arne Elias Østerås	2022–2025
Norsk Landbrukssamvirke	Gaute Lenvik	Kristin Taraldsrud Hoff	2020-2023
Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund, NHO Mat og Drikke og Norkorn	Bjørn-Ole Juul-Hansen	Frode Toven	2020-2023

MARKEDSBALANSERINGSORDNINGEN
Hovedformålet med markedsbalanseringen er å regulere varetilførselen til markedet. Ordningen blir finansiert av bøndene selv ved at kostnadene ved dette dekkes gjennom en avgift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Ved salg av sine produkter betaler bonden en fastsatt avgift per kilo eller liter i omsetningsavgift. Avgiften går inn i særskilte fond for hver avgiftsgruppe, og blir brukt til avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsarbeid. Eksempler på avsetningstiltak er reguleringslagring, salg til nedskrevet pris, salg til spesialmarkeder og miljøfôr m.m. Eksempler på produksjonsregulerende tiltak er førtidsslakting av verpehøns, reduserte slaktevekter på gris, og oppkjøp av melkekvoter.

Sammen med importvernet legger markedsbalanseringen grunnlaget for at landbruket skal kunne oppnå de prisene som årlig er framforhandlet i jordbruksforhandlingene basert på markedsbalanse. For varer uten framforhandlet pris, er markedsreguleringens formål å sikre et balansert marked.

Avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet

Ved overproduksjon har markedsregulator ansvaret for å iverksette strakstiltak, kalt avsetningstiltak, for å bringe markedet i balanse igjen. Egne regelverk for hver sektor angir hvilke avsetningstiltak som kan benyttes. Er det overskudd i kjøttsektoren, kan eksempelvis fryselagring av hele/halve skrotter og enkelte stykningsdeler, samt salg av varer til nedskrevet pris, være aktuelle tiltak.

Avsetningstiltak settes i verk for å utjevne svingninger i produksjon og etterspørsel, slik at tilbudet av jordbruksvarer til enhver tid, og i alle deler av landet, samsvarer best mulig med etterspørselen. Formålet med avsetningstiltakene er i første rekke å balansere markedet som grunnlag for å oppnå best mulig pris for bonden.

Faglige tiltak er av mer forebyggende og langsiktig karakter, mens opplysningsvirksomheten kan være av både kort- og langsiktig karakter. Faglige tiltak rettes i hovedsak mot primærprodusentene og industrien, mens opplysningsvirksomheten har forbrukerne som målgruppe. Det er først og fremst opplysningskontorene og fagsentret for kjøtt, Animalia, som tar seg av dette arbeidet.

For avsetningstiltak/produksjonsregulerende tiltak varierer utgiftene med markedssituasjonen. Betydelig overproduksjon fører til høy omsetningsavgift, fordi det er behov for midler til å bringe markedet i balanse. Motsatt kan omsetningsavgiften settes lavere når bøndene ikke produserer mer enn det som kan omsettes i det norske markedet. For bonden er det viktig at det oppnås balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet, da det gir grunnlag for både best pris for varen og lavest omsetningsavgift.

Gjennomføring av markedsbalanseringen

Samvirkeorganisasjonene i landbruket er gitt den utøvende rollen som markedsregulator innenfor hovedproduksjonene. Unntaket er hagebrukssektoren, som ikke har markedsregulator, hvor Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) administrerer avsetningstiltak. Kostnadene ved de enkelte tiltakene blir dekket i henhold til regelverket.

Følgende samvirkeorganisasjoner var markedsregulatorer i 2023:

- Tine SA for melk
- Felleskjøpet Agri SA for korn
- Nortura SA for kjøtt og egg

Systemet for markedsregulering

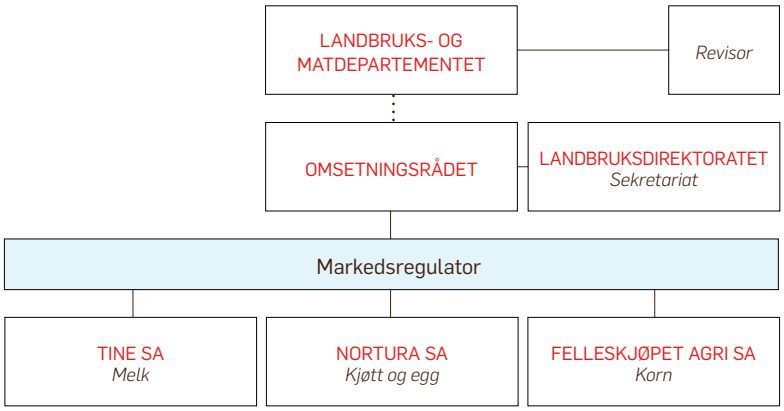

Foto: Colourbox

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Formålet med kvoteordningen for melk er å tilpasse melkeproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet innenfor de målsettingene Stortinget har fastsatt, herunder distriktsprofil og variert bruksstruktur. Kvoteordningen er hjemlet i omsetningsloven, og administreres av Landbruksdirektoratet.

Kvoteordningen skal i utgangspunktet være selvfinansierende. Kostnader knyttet til inndragning av kvoter og lignende, samt administrasjon, dekkes av fondet for omsetningsavgift på melk. For melk som omsettes ut over kvote må melkeprodusenten betale en overproduksjonsavgift, som godskrives fondet for melk. Dette innebærer at ordningen i sin helhet driftes av midler fra fondet for melk. Administrative utgifter til sekretariatet fastsettes av LMD. Rammene for kvoteordningen ligger utenfor rådets myndighet.

> **Kvoteordningen skal i utgangspunktet være selvfinansierende.**

Omsetningsrådets nøkkeltall 2023

Foto: Torbjørn Tandberg

Nøkkeltall

Omsetningsrådet forvalter midler fra omsetningsavgiftene, overproduksjonsavgift på melk, standardisert erstatning for fjørfe og svin, samt midler fra jordbruksavtalen. Rådets virksomhet påvirker ikke miljøet utover normal styrevirksomhet.

760,9 mill.

mill. kroner i fondsinntekter i 2023.

Oversikt over innkomne midler, bruk og årsresultat 2023:

	I tusen kroner
Fond per 1. januar 2023	**436 085**
Omsetningsavgifter	668 815
Overproduksjonsavgift	27 445
Andre inntekter [1)]	48 135
Finansinntekter	16 507
Inntekter	**760 902**
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	405 553
Produksjonsregulerende tiltak (eksklusive kvoteordningen på melk)	15 435
Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	271 349
Administrasjonskostnader og andre kostnader	15 997
Administrasjon kvoteordningen for melk	12 020
Oppkjøp av melkekvoter (ku og geit)	56
Andre kostnader	57
Utgifter	**720 466**
Fond per 31. desember	**476 521**
Årsresultat	**40 436**

[1)] *Overført fra jordbruksavtalen og standardisert erstatning for svin, egg og fjørfe.*

INNKOMNE MIDLER

I 2023 ble det bokført 760,9 mill. kroner i inntekter til fondene. Av dette utgjorde renteinntekter 16,5 mill. kroner. Omsetningsavgiften for de avgiftsbelagte produktene utgjorde 668,8 mill. kroner. I tillegg kom 45,9 mill. kroner overført fra jordbruksavtalen, som kollektivt dekker omsetningsavgift på hagebruksprodukter, samt avsetningstiltak i hagebrukssektoren. Overproduksjonsavgiften på melk utgjorde 27,4 mill. kroner. Øvrige inntekter til fondene utgjorde 2,2 mill. kroner, og omfattet standardisert erstatning på egg, svin og fjørfekjøtt.

OMSETNINGSAVGIFTENE

Det ilegges omsetningsavgift på alle jordbruksvarer, med unntak av hagebruksprodukter som dekkes kollektivt over jordbruksavtalen. Omsetningsavgiftene blir innbetalt av produsentene når de selger sine produkter. Avgiften blir brukt til finansiering av avsetningstiltak, produksjonsregulerende tiltak, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Avgiftene fastsettes normalt ved årsskiftet, og revideres halvårlig, men de vurderes løpende gjennom året etter markedssituasjonen. Unntaket er kornsektoren der omsetningsavgiften følger kornåret, som går fra 1. juli til 30. juni. For melk, egg og kjøtt av kylling og kalkun, fastsetter LMD de løpende avgiftene. For kjøtt fra svin, sau/lam og storfe/kalv, samt avgiften på korn, fastsetter LMD maksimalsatser. Innenfor den øvre grensen fastsetter Omsetningsrådet de løpende avgiftene gjennom året, jf. tabellen nedenfor.

Omsetningsavgiftene 2023
Oversikt over endringer gjennom året:

	Omsetningsavgift (kr per l/kg)											
Produkt	F.o.m. 1.1.23	F.o.m. 27.2.23	F.o.m. 27.3.23	F.o.m. 1.7.23	F.o.m. 31.7.23	F.o.m. 4.9.23	F.o.m. 11.9.23	F.o.m. 2.10.23	F.o.m. 13.11.23	Maks satser fra 1.1.23	Maks satser fra 1.7.23	Overprod. avgift
Fjørfe												
Egg	1,00											
Kalkun	0,28											
Kylling	0,28											
Kjøtt												
Sau	1,40					2,40				2,50		
Lam	1,40				0,40	1,40	2,40			2,50		
Storfe	1,70	2,70	1,60			2,60		4,10	3,30	3,50 (4,10 f.o.m. 04.09.23)		
Gris (inkl. purke/råne)	0,90					1,50				1,50		
Korn												
Korn	0,02			0,03							0,060	
Oljefrø	0,02			0,03							0,060	
Erter, lupiner og åkerbønner	0,02			0,03							0,060	
Melk												
Kumelk	0,07											4,90
Geitmelk	0,07											4,90

AVSATT OVER JORDBRUKSOPPGJØRET

For 2023 ble det avsatt 35,9 mill. kroner over underpost 70.11 Markedstiltak til kollektiv dekning av omsetningsavgift hagebruk og avsetningstiltak til hagebruk og potet. Senere ble det tilført ytterligere 10 mill. kroner som ble omdisponert fra 2022. Midlene forvaltes av Omsetningsrådet.

KOSTNADER

De totale kostnadene ved markedsbalanseringen i 2023 utgjorde 692,3 mill. kroner. Det er først og fremst behovet for midler til avsetningstiltak og produksjons-regulerende tiltak som varierer fra år til år etter graden av tilbudsoverskudd i de enkelte sektorene. Det vises til omtalen under de enkelte sektorene.

ÅRSRESULTAT

Regnskapet viser et overskudd på 40,4 mill. kroner i 2023. Dette omtales nærmere under de enkelte sektorene og rådets regnskap. Overskuddet legges til fondskapitalen som ved utgangen av 2023 utgjorde 476,5 mill. kroner.

Sammendraget nedenfor viser forbruket av midler i 2023 i tusen kroner:

I tusen kroner	Avsetnings-tiltak[1]	Produksjons-regulerende tiltak[2]	Faglige tiltak	Opplysnings-virksomhet[3]	Sum sektorvis
Melk og melkeprodukter	92 243		12 312	29 273	133 827
Kjøtt	220 854	5 940	93 241	54 576	374 611
Hagebruk	5 740		1 745	27 844	35 329
Egg	34 840	9 494	5 963	13 081	63 379
Fjørfe			12 098	17 666	29 764
Korn	51 877		965	2 586	55 427
Sum alle sektorer	**405 553**	**15 435**	**126 324**	**145 025**	**692 337**

[1] Avsetningstiltak inkluderer administrasjonskostnader hos markedsregulator.
[2] Produksjonsregulerende tiltak på egg er "Midlertidig opphold i eggproduksjon" og på kjøtt "Utkjøp av smågrisprodusenter" og kalveslakting – tilskudd til produsent og slakteri.
[3] Inkluderer midler til markedsføring av økologiske produkter og Nyt Norge.

692,3 mill.

kroner var den totale kostnaden ved markedsbalansering i 2023.

Markedsutvikling og tiltak

Foto: Torbjørn Tandberg

Melk

Foto: Colourbox

1 404 mill. liter

Det er en reduksjon på 63 mill. liter fra 2022.

MARKEDSSITUASJONEN

Samlet leveranse av ku- og geitemelk til meieri var 1 404 mill. liter i 2023. Det ble levert 1 386 mill. liter kumelk, ned fra 1 449 mill. liter i 2022. Leveransen av geitemelk var på 17,8 mill. liter, en nedgang på rundt 0,5 mill. liter melk sammenlignet med 2022. Samlet sett gikk melkeleveransen ned med 63 mill. liter fra 2022 til 2023, som hovedsakelig skyldes nedgangen i produksjon av kumelk.

En liten andel av norsk melk leveres ikke til meieri, men foredles lokalt. Lokal foredlet melk utgjorde i 2023 rundt 4 mill. liter, en reduksjon på 0,2 mill. liter fra 2022. Dette utgjør 0,3 prosent av all produsert kumelk. Mengden lokalt foredlet geitemelk i 2023 var rundt 1 mill. liter, tilsvarende som i 2022. Dette utgjorde 5,3 prosent av all produsert geitemelk.

Reguleringslageret på hvitost ble redusert med 994 tonn, til 8 507 tonn. Reguleringslageret av smør så en liten økning, og gikk fra 5 634 til 5 772 tonn i 2023. Ifølge Opplysningskontoret for Melk (OFM) økte forbruket av norsk smør med 0,7 prosent. Fettprosenten i melken i 2023 var på 4,41 prosent, opp fra 4,40 prosent i 2022. Videre var lageret av skummetmelkpulver redusert fra 1 316 tonn ved utgangen av 2022 til 287 tonn ved utgangen av 2023. Dette skyldes at melkeproduksjonen ble mindre enn forventet.

OPPNÅDD PRIS

I jordbruksoppgjøret i 2023 ble målprisen økt med 33 øre per liter, fra kr 5,91 til kr 6,21 per liter. Gjennomsnittlig noteringspris var 6,07 i 2023, opp 35 øre sammenlignet med 2022.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Samlet sett gikk melkeleveransen ned 63 mill. liter fra 2022 til 2023. Det ble rapportert en anvendelse på 1 398,9 mill. liter ku- og geitemelk i prisutjevningsordningen for melk (PU). Dette er 65,8 mill. liter, tilsvarende 4,4 prosent mindre enn i 2022.

Aller størst var nedgangen i anvendelsen av melk til produksjon av tørrmelksprodukter, med en nedgang på hele 40,3 prosent. Landbruksdirektoratet satt ned tollavgiftsatsen på tørrmelk for å supplere markedet med importert vare.

Det ble brukt betydelig mer melk til å produsere fersk ost i 2023, og økningen var på hele 22,5 prosent. Anvendelse av melk til produksjon av søt, smaksatt melk økte med 8,4 prosent i 2023. Det ble også brukt 6,3 prosent mer melk til produksjon av yoghurt og andre sure, smaksatte produkter til dagligvaremarkedet. Produksjonen av drikkemelk til dagligvare gikk ned 1,4 prosent. Etterspørselen etter, og produksjonen av, drikkemelk har vært fallende i mange år.

Det ble importert 272 tonn meieriprodukter i 2023, en nedgang på én prosent fra året før. Verdien av importen har imidlertid økt med 18,5 prosent. Ost, yoghurt/syrnet melk og smaksatt søt melk utgjør den største andelen av meieriimporten, med 94 prosent av både mengde og verdi.

Norsk eksport av meieriprodukter har vært relativt beskjeden, og den har gått ytterligere ned fra 2022 til 2023. Det ble totalt eksportert 6 500 tonn meieriprodukter i 2023. Eksportverdien ble redusert fra 722 mill. kroner i 2022 til 121 mill. kroner i 2023, altså ned hele 83 prosent. Dette skyldes utfasing av eksportstøtte og at Tines ysteri i Irland har tatt over for eksporten av norsk ost.

Eksportnedgangen var størst for ost, med 5 389 tonn. Eksporten til Sverige og USA ble redusert med henholdsvis 2 167 og 2 059 tonn. Eksporten av pulver og konsentrert melk gikk ned med 4 318 tonn, noe som skyldes at det ikke var et overskudd av skummetmelkpulver i det norske markedet. Eksporten av mysepulver og myseproteinkonsentrat har vært betydelig siden 2013, men gikk ned i 2023. Reduksjonen var på 17 993 tonn. Dette skyldes delvis redusert osteproduksjon for eksport, men også økt etterspørsel etter protein innenlands.

En del av eksporten av meieriprodukter går til utlandet under ordningen for utenlands bearbeiding, og ikke ordinær eksport. Dette kvantumet er ikke trukket ut.

OMSETNINGSAVGIFT OG OVERPRODUKSJONSAVGIFT

Det ble krevd inn totalt 98,2 mill. kroner i omsetningsavgift og 27,4 mill. kroner i overproduksjonsavgift i 2023. Renteinntektene til fondet for omsetningsavgift var på omkring 494 000 kroner, inklusive renter fra kvoteordningen.

Ved inngangen av 2023 var fondet på 91,6 mill. kroner, mens den ved utgangen av året var på 68,5 mill. kroner.

Importen av meieriprodukter var 272 tonn, en nedgang på en prosent fra året før.

AVSETNINGSTILTAK

Totalt 92,2 mill. kroner av omsetningsavgiften ble brukt til avsetningstiltak i meierisektoren og til markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse. Dette var rundt 7,8 mill. kroner mer enn i 2022.

Kompensasjon for reguleringskapasitet for 2023 er regnskapsført med 36,9 mill. kroner, en nedgang på 4 millioner kroner sammenlignet med 2022. Beregningen av kompensasjon for 2023 fulgte samme modell som i 2022 og 2021 etter nye bestemmelser i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter fra 10. februar 2021.

Totalt ble det utbetalt 8,7 mill. kroner i prisnedskrivning til skummetmelkpulver til fôr. Utbetalingen ble økt med rundt 6,1 mill. kroner fra 2022. Økningen skyldes at kvantumet skummetmelkpulver solgt til fôr var langt høyere. Det ble solgt 664 tonn i 2023, mot 287 tonn i 2022. Over 70 prosent av kostnadene påløp første halvår. Noe av forklaringen på kostnadsøkningen fra 2022 var høyere enhetskostnader.

Utbetalingen til prisnedskrivning av geitemelk solgt som fôr var på 3,8 mill. kroner. Kompensasjonsbeløpet ble redusert med 1,4 mill. kroner fra året før. Reduksjonen har sammenheng med redusert volum.

Kostnader til reguleringstransport var på 24,7 mill. kroner. Dette er en nedgang på 5,3 mill. kroner sammenlignet med 2022. Dette skyldes at satsen for reguleringstransport var lavere i 2023 enn i 2022, og at reguleringslageret for ost var mindre.

Det ble utbetalt 44,7 mill. kroner til lagring av reguleringsprodukter i 2023, som er en økning på 8,1 mill. kroner fra 2022. Økningen skyldes i all hovedsak at satsene for reguleringslagring har økt betraktelig, først og fremst grunnet økt rentesats i 2023.

Kostnadene til mellomtransport mellom reguleringslagre, inkludert håndteringskostnader, var 1,6 mill. kroner. Dette er 1,8 mill. kroner mindre enn i 2022.

Salg til spesialmarkedet utgjorde totalt rundt 4,7 mill. kroner. Dette er 0,4 mill. kroner mindre enn i 2022. 4,6 mill. kroner ble utbetalt til Tine SA mens Synnøve Finden AS mottok 0,1 mill. kroner.

Foto: Landbruksdirektoratet

Prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager utgjorde omkring 4,7 mill. kroner i 2023, en reduksjon på 1,5 mill. kroner sammenlignet med 2022. Nedgangen skyldes i stor grad at satsen for andre forpakninger enn ¼-kartonger ble fjernet 1. juli 2023, og at salget av ¼-kartonger er redusert med 11 prosent i 2023.

Tine SA hadde i 2023 en netto prisgevinst ved reguleringslagring på 46,2 mill. kroner som ble godskrevet fondet for omsetningsavgift på melk. Dette var rundt 8,1 mill. kroner lavere enn i 2022.

Tine fikk utbetalt omkring 13 mill. kroner mer i a konto utbetalinger enn hva de faktiske avsetningstiltakene kostet. Tine skal betale 493 727 kroner til fondet for omsetningsavgift til melk som rente på mellomværende.

Tines administrasjonskostnader var på 9,1 mill. kroner i 2023, en økning på 0,2 mill. kroner sammenlignet med 2022.

Bruk av midler til avsetningstiltak i melkesektoren i perioden 2019-2023:

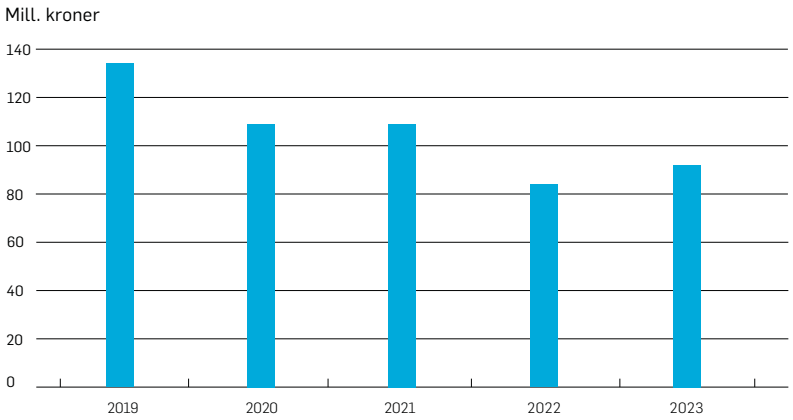

Samlet regnskap for avsetningstiltak i melkesektoren:

I kroner	**2023**	**2022**
Prisnedskriving av skolemelk	4 732 572	6 174 942
Reguleringskapasitet	36 900 000	40 900 000
Reguleringstransport	24 723 180	29 958 445
Mellomtransport og håndtering	1 600 626	3 409 411
Lagringskostnader	44 659 355	36 606 102
Salg til spesialmarkeder Synnøve Finden	143 718	196 129
Salg til spesialmarkeder Tine	4 570 892	4 902 064
Geitemelk til fôr	3 830 934	5 221 465
Skummetmelkpulver til fôr	8 694 465	2 574 615
Pristap/prisgevinst	-46 232 345	-54 064 658
Renteoppgjør	-493 727	-450 934
Markedsregulators administrasjonskostnader	9 112 884	8 923 350
Sum	**92 242 554**	**84 350 931**

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Geno, Norsk Sau og Geit (NSG) og KOORIMP (Husdyrsnæringens koordineringsenhet for smittebeskyttelse ved import) og Helsetjenesten for storfe fikk til sammen 12,3 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk i 2023, noe som var 0,5 mill. kroner mer enn i 2022. Av dette fikk Geno utbetalt 6,9 mill. kroner og NSG 1,6 mill. kroner til avlsarbeid, mens KOORIMP fikk utbetalt 450 000 kroner. I tillegg ble det innvilget 3,4 mill. kroner til Helsetjenesten for storfe for å sikre en bærekraftig norsk storfeproduksjon gjennom god dyrehelse, velferd og riktig legemiddelbruk.

Opplysningsvirksomhet

Det ble gitt 29,3 mill. kroner i tilskudd til opplysningsvirksomhet gjennom midler fra omsetningsavgiften i 2023. Tilskuddene ble gitt til Opplysningskontoret for meieriprodukter (melk.no), samt opplysningsvirksomhet i regi av Stiftelsen Norsk Mat.

Fordeling av midler til faglige tiltak i melkesektoren:

I kroner	**2023**	**2022**
Opplysningskontoret for meieriprodukter	26 000 000	24 997 836
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	2 422 500	2 040 000
Stiftelsen Norsk Mat, Økologisk mat	850 000	850 000
Sum	**29 272 500**	**27 887 836**

Stiftelsen Norsk Mat tildeles midler fra omsetningsavgiften for å drive merkenøytral markedsføring av økologisk mat og å gjennomføre kampanjer for den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift for melk bidro med 850 000 kroner til markedsføring av økologisk mat, tilsvarende beløp som i 2022. Videre ble det anvendt rundt 2,4 mill. kroner til markedsføring av Nyt Norge i 2023.

Melk.no driver med merkenøytral informasjonsvirksomhet på vegne av aktørene i meieribransjen. Formålet er å øke kunnskapen om, og fremme forbruket av norsk melk og meieriprodukter, blant annet gjennom deres egen nettside og ulike sosiale medium. I 2023 ble det bevilget 26 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på melk til Melk.no.

For nærmere informasjon om opplysningsvirksomheten vises det til deres hjemmeside, www.melk.no.

26 mill.

I 2023 ble det bevilget 26 mill. kr fra fondet for omsetningsavgift på melk til Melk.no

Opplysningskontoret for meieriprodukters prosjektregnskap for de to siste årene:

I kroner	**2023**	**2022**
Forbruker	11 266 231	10 594 149
Samfunnsmiljø	1 274 014	1 572 054
Kompetanse, analyse, innsikt	1 102 798	1 129 003
Sum markedsaktiviteter	**13 643 043**	**13 295 206**
Sum personal- og driftskostnader	12 392 243	11 090 746
Opplysningskontoret totalt	**26 035 286**	**24 385 952**

I tillegg til omsetningsavgiftmidlene bidro eierne i opplysningskontoret med 2,25 mill. kroner til søtmelkskampanjen i 2023.

Bruken av midler til opplysningsvirksomhet var noe høyere enn i 2022, og bevilgningen var én millioner kroner høyere i 2023. Eierfinansieringen av søtmelkskampanjen var lik som i 2022.

Bruk av omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i perioden 2018–2023:

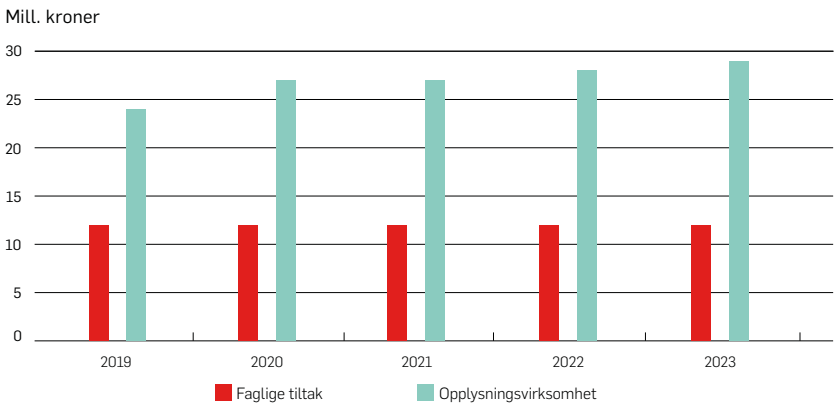

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Kvoteordningen for melk har som formål å tilpasse ku- og geitemelkproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet. Forskrift 2011-12-23 nr. 1502 om kvoteordningen for melk danner det formelle grunnlaget for ordningen. Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret for kvoteordningen, og LMD er klageinstans.

Kumelkproduksjon
I 2023 disponerte 6 629 foretak til sammen 1 580 mill. liter kumelkkvoter. Forholdstallet for disponibel kvote for kumelk var først 0,95, og ble senere hevet til 0,99 i juni 2023. Produksjonstaket var 900 000 liter.

Fra 2019 til 2023 var det en reduksjon fra 7 831 til 6 629 foretak med kumelkkvote, det utgjør en nedgang på 15 prosent. Gjennomsnittlig disponibel kvote per foretak økte i samme periode fra 203 523 liter til 236 471 liter ved forholdstall 0,99, og dette utgjør en oppgang på 16 prosent.

Utviklingen i gjennomsnittlig disponibel kvote og antall foretak med kumelkproduksjon de siste fem årene (2019–2023):

Gjennomsnittlig disponibel kvote og antall foretak med kumelkproduksjon 2019–2023:

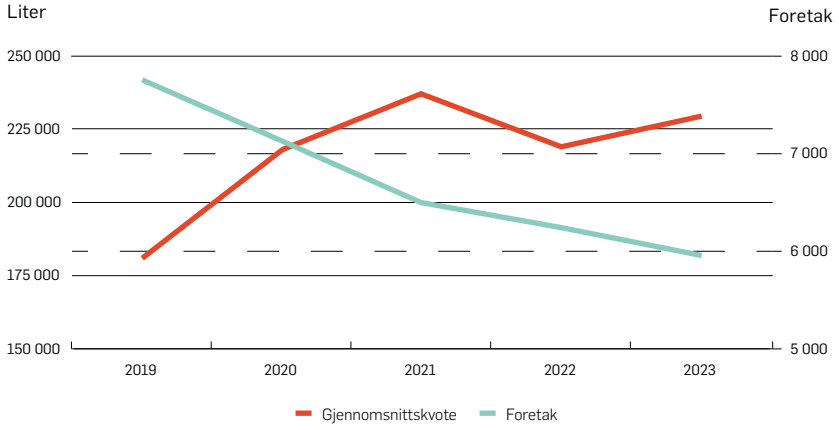

Geitemelkproduksjon
I 2023 var det 245 foretak med geitemelkkvote. Disse foretakene hadde til sammen en disponibel kvote på ca. 21 mill. liter. Forholdstallet for disponibel kvote for geitemelk var 0,95, og produksjonstaket var 900 000 liter.

Fra 2019 til 2023 var det en reduksjon fra 280 til 245 foretak med geitemelkkvote, det utgjør en nedgang på 13 prosent. I samme periode har gjennomsnittlig disponibel kvote økt fra 78 067 liter til 87 142 liter, dette er en økning på 12 prosent.

236 471 l

Gjennomsnittlig disponibel kumelkkvote økte med 16 prosent fra 2019 til 2023.

Omsetning av melkekvoter
Det gjennomføres årlig kjøp og salg av både kumelk- og geitemelkkvote, dersom ikke annet vedtas i jordbruksoppgjøret. I 2023 ble det kun gjennomført salg av ku- og geitemelkkvote, og ikke salg av grunnkvote fra staten.

Ved salg kunne inntil 100 prosent av totalt salg selges til private kjøpere. Prisen som staten betalte var 4,00 kr per liter. Grunnkvote for kumelk solgt til staten ble ikke solgt ut igjen i 2023, men ble samlet opp med tanke på å selges ut igjen i 2025.

Omsetning av kumelkkvote
I 2023 var det 301 selgere av kumelkkvote. I overkant av 27 mill. liter grunnkvote ble solgt, men kun 10 000 liter grunnkvote ble solgt til staten.

Foto: Colourbox

Omsetning av geitemelkkvote
I 2023 ble det solgt 44 763 liter geitemelkkvote til staten, fra to selgere. Staten videresolgte ikke geitemelkkvotene, så kjøpssummen på 179 052 kr ble finansiert over omsetningsavgiften.

Kjøtt

Foto: Landbruksdirektoratet

Ved utgangen av året var det 7 376 tonn storfekjøtt på reguleringslager.

MARKEDSSITUASJONEN

Markedet for kjøtt var preget av stort overskudd av storfe og svin i 2023. Fra 2020 til starten av 2022 medførte restriksjoner forårsaket av koronapandemien mindre grensehandel og utenlandsreiser, som ga økt salg av kjøtt i Norge. 2023 var første året som samfunnet ikke var underlagt slike restriksjoner. Det var også stor kostnadsvekst og økning i pris i 2023. Dette bidro til at salget av kjøtt gikk betydelig ned. Dette førte til et rekordstort reguleringslager av kjøtt.

Stort overskudd av storfe og svin førte til behov for flere ekstraordinære tiltak. Maksimalt kvantum for innlegg på reguleringslager for begge kjøttslag ble økt, og det ble innført produksjonsregulerende tiltak på storfe. I tillegg førte det store overskuddet til et så stort reguleringslager at det oppstod mangel på bisonpall høsten 2023. Bisonpall er lastbæreren som benyttes på reguleringslageret. Markedsregulator Nortura måtte dermed gjennomføre flere ekstraordinære tiltak for å håndtere overskuddet som normalt ville vært lagt på reguleringslageret i bisonpaller. Dette påvirket alle kjøttslag selv om det store overskuddet var knyttet til storfe og svin.

For sau og lam var markedet omtrent i balanse, selv om det også var redusert salg av disse kjøttslagene.

Krevende markedssituasjon for storfe gjennom hele året

Den krevende markedssituasjonen for storfe startet høsten 2022. Man gikk dermed inn i 2023 med et stort reguleringslager på 4 877 tonn. Selv om lageret gikk noe ned i første halvår, så holdt det seg høyt utover året. Gjennom sommeren medførte tørke og flom at markedsregulator Nortura søkte om å øke maksimalt kvantum for innlegg av storfekjøtt på reguleringslager for 2023. Rammen ble økt i to omganger. Først ble den økt til 4 800 tonn i august, og så til 6 300 tonn i september. Landbruks- og matdepartementet fastsatte rammen til 6 300 tonn etter at Omsetningsrådet hadde gitt sin anbefaling. Ordinært maksimalt årlig kvantum for storfe er 2 500 tonn. Samtidig som det var utfordringer med ekstremvær som kunne påvirke leveransene av storfe til slakt, så man også at salget av kjøtt gikk ned. Ved utgangen av året var det 7 376 tonn storfekjøtt på reguleringslager.

På grunn av det store overskuddet vedtok Omsetningsrådet tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører tiltak om økt slakting av kalv av storfe. Gjennom å øke slakting av kalver reduseres produksjonen av storfekjøtt frem i tid, og dette tiltaket vil særlig ha effekt i slutten av 2024 og inn i 2025. Tiltaket gjaldt i perioden uke 48 2023 til uke 13 2024. Kalvene som ble slaktet innenfor tiltaket skulle være 77-168 dager gamle. Total ramme for tiltaket var 5 000 kalver fordelt med 3 500 kalver til Nortura og 1 500 kalver til uavhengige slakterier.

Det ble også gjennomført et partisalg for å få solgt 300 tonn storfesortering fra reguleringslageret.

Salget av storfekjøtt gikk betydelig ned i 2023 og endte på det laveste nivået siden 2014. Anslag fra markedsregulator tilsier en reduksjon på 5,9 prosent fra året før. Den største nedgangen var i første kvartal, som henger sammen med at det fortsatt var restriksjoner knyttet til koronapandemien i samme periode i 2022.

Produksjonen av storfekjøtt endte i 2023 på 90 589 tonn, en nedgang på 1,6 prosent. Nedgangen kom i hovedsak av redusert slakting av melkekyr. Året før førte reduserte melkekvoter til økt slakting av melkekyr, noe som ga færre kyr og kalver i 2023.

Tilnærmet markedsbalanse for sau og lam

For sau og lam var det omtrent markedsbalanse i 2023. Produksjonen gikk ned med 4,7 prosent og endte på 22 371 tonn. Som for de andre kjøttslagene gikk også salget av sau og lam ned. Markedsregulator Norturas tall på engrossalg av sau og lam viser en nedgang på hhv. 10,7 og 3,5 prosent.

Ved inngangen til året var det verken sau eller lam på reguleringslager. Ved utgangen av året var det 123 tonn lam og 334 tonn sau på lager. Lageret kunne imidlertid vært høyere. Stort overskudd av de andre kjøttslagene førte til mangel på bisonpaller som brukes for lagring av kjøtt på reguleringslager. Det ble derfor benyttet frysecontainere for lagring av lam. For sau var dette ikke en mulighet. Med bedre tilgang på bisonpaller kunne det vært lagt inn mer sau på reguleringslager.

Fra underskudd til overskudd på svin

Etter flere år med underskudd ble 2023 et år med stort overskudd av svinekjøtt. Produksjonen gikk ned med 1,1 prosent fra året før og endte på 131 755 tonn. Salget gikk imidlertid ned med hele 6,6 prosent sammenlignet med året før ifølge markedsregulator. Som for storfe var den største nedgangen i salget i første kvartal, men det var også betydelig nedgang resten av året.

Ved inngangen til året lå det 231 tonn svinekjøtt på reguleringslager. På bakgrunn av reduserte bestillinger over forsyningsplikten søkte markedsregulator Nortura Landbruks- og matdepartementet om å øke maksimalt kvantum for innlegg av svinekjøtt på reguleringslager for året fra ordinær ramme på 3 000 tonn til 4 000 tonn. Departementet vedtok denne økningen for 2023 etter å ha bedt Omsetningsrådet om rådets vurdering av Norturas søknad. Rammen var imidlertid brukt opp i uke 34. Ved utgangen av året var det 3 634 tonn på reguleringslager.

For å øke salget fra reguleringslageret ble det gjennomført partisalg av 178,60 tonn helt slakt av svin. Omsetningsrådet vedtok også at maksimalt frysefradraget på svin kunne økes fra 15 til 25 prosent fra og med uke 43.

“Etter flere år med underskudd, ble 2023 et år med stort overskudd av svinekjøtt.

OPPNÅDD PRIS

Svin

Markedsregulator fastsatte planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for svin til kr 45,00 per kg for første halvår 2023, opp kr 3,50 per kg fra andre halvår 2022. I andre halvår 2023 ble PGE satt opp med ytterligere kr 0,70, til kr 45,70 per kg. Engrosprisen ble satt ned i august med kr 0,80 per kg. Dette førte til at den akkumulerte noteringsprisen endte kr 0,65 per kg under PGE i andre halvår. For første halvår endte akkumulert noteringspris kr 0,19 per kg under PGE.

Storfe

Markedsregulator fastsatte PGE til kr 78,30 per kg for første halvår 2023, opp kr 3,50 per kg fra andre halvår 2022. For andre halvår ble prisen holdt uendret. Engrosprisen på storfe ble satt ned med kr 4,00 per kg i august. Dette førte til at den akkumulerte noteringsprisen i andre halvår endte kr 2,91 per kg under PGE. For første halvår endte akkumulert noteringspris kr 0,50 per kg under PGE.

Lam

Markedsregulator fastsatte PGE til kr 82,00 per kg for lam for første halvår 2023, en økning på kr 3,50 per kg fra andre halvår 2022. For andre halvår ble PGE ytterligere økt med kr 1,00 per kg til 83,00 per kg. Den akkumulerte noteringsprisen endte kr 0,38 per kg lavere enn PGE i første halvår, mens den i andre halvår endte kr 0,09 per kg lavere enn PGE.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Siden 2010 har storfe- og svineproduksjonen økt med henholdsvis 8,5 prosent og 2,3 prosent, mens produksjonen av sau og lam har gått ned med 8,5 prosent. Produksjonen av storfe falt med 1,6 prosent i 2023, men er likevel på et høyt nivå sammenlignet med de siste 20 årene. Nedgangen i 2023 var særlig forårsaket av mindre slakting av melkekyr enn året før. Produksjonen av sau og lam ble 4,7 prosent lavere enn året før. Dette er det laveste nivået registrert de siste 20 årene. Produksjonen av svin hadde en liten nedgang i 2023 på 1,1 prosent.

Under koronapandemien økte etterspørselen etter kjøtt og dermed økte importen. Etter at samfunnet åpnet opp igjen i 2022 gikk grensehandelen opp og importen ned. Dette fortsatte i 2023. For storfe og svin gikk importen ned med henholdsvis 41,4 og 71,7 prosent. For sau og lam gikk imidlertid importen opp 31,7 prosent og endte på det høyeste nivået siden 2015. For alle kjøttslagene samlet medførte dette en reduksjon i import i 2023 på 47,4 prosent. Eksporten i 2023 ble på 5 172 tonn, en økning på 6,2 prosent fra året før. Handelstallene omfatter spiselig kjøtt og slakteavfall.

OMSETNINGSAVGIFTEN

For 2023 er det regnskapsført 430,7 mill. kroner i innbetalt omsetningsavgift. På grunn av endring i bokføringsmetode i Omsetningsrådets regnskap inkluderer dette avgift for 14 måneder; de to siste månedene i 2022 og hele 2023. Renteinntektene ble bokført med 12,1 mill. kroner. Standardisert erstatning endte på 1,0 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift var ved inngangen av året på 242,9 mill. kroner. I løpet av året ble fondet økt med 64,0 mill. kroner til 306,9 mill. kroner. Denne økningen henger også sammen med at det er bokført avgift for 14 måneder.

På grunn av økte reguleringskostnader vedtok Omsetningsrådet å øke omsetningsavgiften på alle kjøttslag fra 4. september 2023.

“ På grunn av økte reguleringskostnader vedtok Omsetningsrådet å øke omsetningsavgiften på alle kjøttslag fra 4. september 2023.

Maksimalsatsene fastsettes av LMD ut fra en forventet markedssituasjon. I 2023 var maksimalsatsen for sau/lam kr 2,50 per kg og kr 1,50 per kg for svin. For storfe var maksimalsatsen kr 3,50 per kg til og med 3. september. På grunn av behovet for å øke avgiften som beskrevet over, ble maksimalsatsen for storfe økt til kr 4,10 per kg fra og med 4. september.

AVSETNINGSTILTAK OG PRODUKSJONSREGULERENDE TILTAK

Reguleringslageret totalt var ved inngangen til året på 5 108 tonn, og bestod av 4 877 tonn storfe og 231 tonn svin. Det var ikke sau eller lam på reguleringslageret på starten av året. Ved utgangen av året var det totalt 11 467 tonn på reguleringslageret. Av dette var 7 376 tonn storfe, 3 634 tonn svin, 123 tonn lam og 334 tonn sau.

Utviklingen i reguleringslageret for kjøtt 2022 og 2023:

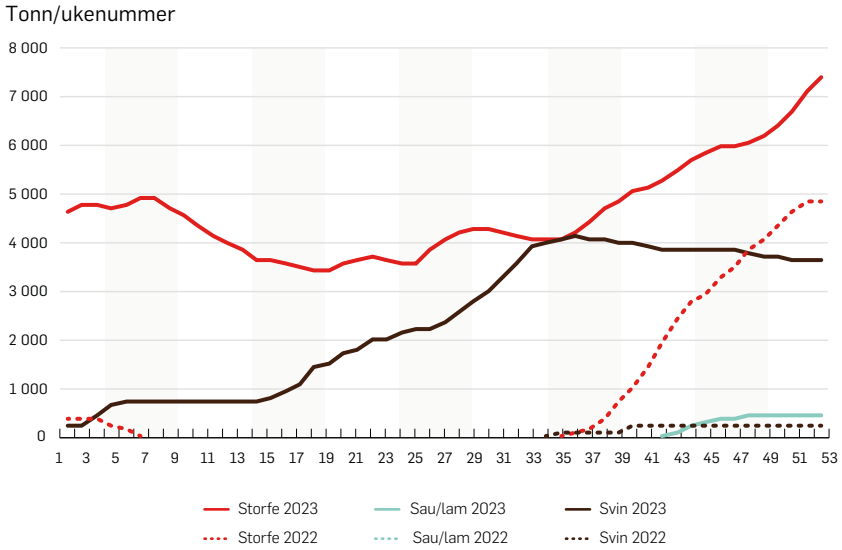

Kostnadene ved reguleringslagring var særlig knyttet til storfe og svin. I tillegg til reguleringslagring ble det gjennomført partisalg av storfesortering og helt slakt av svin, frysefradraget på svin ble økt og det ble gjennomført tilskudd til produsenter og slakterier som gjennomfører økt slakting av kalv av storfe. På grunn av stort reguleringslager opplevde markedsregulator Nortura mangel på bisonpall som skapte problemer for innlegging på reguleringslager. Nortura hadde derfor ekstraordinære kostnader høsten 2023. Omsetningsrådet innvilget kostnadsdekning for blant annet innkjøp av jumbokartong og plastbakk, frysecontainere for lagring av lam, skyving av storfe, overtid og frakt ved leieskjæring.

I 2018 vedtok Omsetningsrådet en utkjøpsordning for smågrisprodusenter. En av produsentene fikk først utbetalt i 2023 på grunn av en manglende tinglysing. Derfor var det en kostnad på 1,4 mill. kroner på dette tiltaket i 2023.

Kostnadene til avsetnings- og produksjonsregulerende tiltak, inkludert administrasjonskostnader, var på 225,0 mill. kroner. Dette var 160,8 mill. kroner mer enn i 2022. Det vil si en økning på 250 prosent. Perioden 2020—2022 var preget av koronapandemien og restriksjoner. I 2019, året før pandemien, var kostnadene nærmere 2023. Differansen mellom 2019 og 2023 er en økning på 4,1 prosent.

Foto: Landbruksdirektoratet

Fordeling av midler til avsetnings- og produksjonsregulerende tiltak for kjøtt de siste to årene:

I kroner	**2023**	**2022**
Reguleringslager [1)]	133 470 565	42 173 733
Frysefradrag	46 397 946	6 460 118
Partisalg storfesortering	7 695 000	0
Partisalg helt slakt av svin	3 207 614	0
Tilskudd til økt slakting av kalv av storfe	4 532 200	0
Utkjøp av smågrisprodusenter	1 408 000	0
Ekstraordinære kostnader	11 893 026	0
Markedsregulators administrasjonskostnad	16 358 623	15 554 706
Sum	**224 962 974**	**64 188 557**

[1)] I posten inngår pristap/prisgevinst samt renter av kapitalutlegg i perioden

Bruk av midler til avsetnings- og produksjonsregulerende tiltak i perioden 2019-2023:

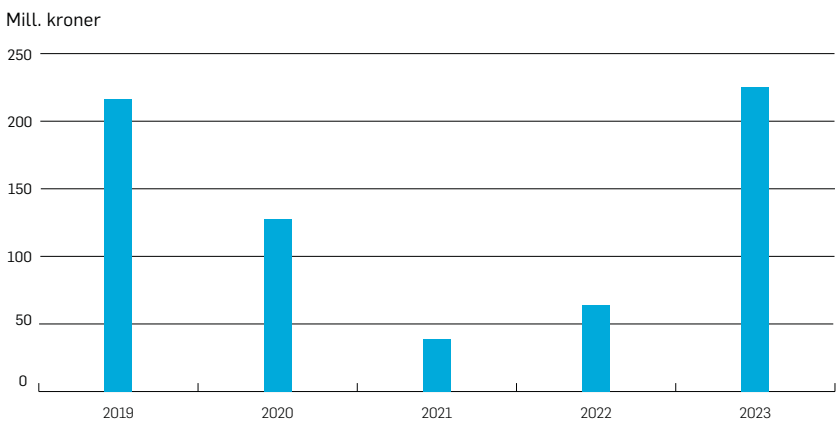

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

For kjøtt gis det tilskudd til forsøksvirksomhet, forskning og avl i regi av avls-organisasjoner og andre, samt til Animalia. Animalia er et av Norges ledende fag- og utviklingsmiljøer innen kjøtt- og eggproduksjon. Animalia arbeider med hele verdikjeden fra dyrevelferd og dyrehelse, via dyretransport og slakting til skjæring, foredling og prosess.

Det ble brukt 93,2 mill. kroner til faglige tiltak på kjøtt, finansiert over omsetningsavgiften:

I kroner	**2023**	**2022**
Forsøksvirksomhet, forskning og avl	33 600 000	31 268 475
Bærekraft og kosthold	4 252 931	4 295 858
Kommunikasjon, IT og økonomi	6 231 970	7 729 712
Helsetjeneste felles (Husdyrfag)	1 674 210	1 177 750
Husdyrkontrollene	9 252 830	13 007 751
Helsetjenesten for sau	4 525 950	3 225 325
Helsetjenesten for svin	5 913 298	4 956 244
Helsetjenesten for storfe	2 034 484	2 181 769
Dyrevelferd transport/slakt	1 381 309	1 353 122
KOORIMP	1 076 765	989 979
Skjæring og analyse	8 714 355	6 230 397
Prosess og produkt	2 773 463	2 235 834
Mattrygghet	2 608 487	2 804 872
Klassifisering	6 932 862	6 298 740
FoU	1 276 084	1 482 647
Ekstra FoU	300 000	300 000
Overførte midler til Norsvin fra 2022 til 2023	691 525	0
Prosjekt disruptive gener	0	800 000
Sum [1]	**93 240 525**	**90 338 475**

[1] *Det er et avvik på 2 kroner mellom totalsum og underpostene for 2023 grunnet avrunding.*

Støtte til forsøksvirksomhet, forskning og avl var på til sammen 33,6 mill. kroner. Dette er midler som brukes utenom Animalia. Det var i tillegg overført midler til Norsvin fra 2022 til 2023 som var knyttet til en forskyvning i utbetalinger for implementeringsprosjekt for SPF (Spesifikk Patogen Frihet). Sett bort fra de overførte midlene fikk Norsvin 13,1 mill. kroner til ordinært avlsarbeid og 1,9 mill. kroner til omstillings- og utviklingsprosjekter. Norsk Sau og Geit fikk 3,4 mill. kroner, TYR fikk 4,6 mill. kroner til ordinært avlsarbeid og 0,8 mill. kroner til spesielle prosjekter, Norsk Duroc fikk 5,4 mill. kroner og Scanpig fikk 0,6 mill. kroner. I tillegg ble andre prosjekter støttet med midler i størrelsesorden 30 000—470 000 kroner.

Forsøksvirksomhet, forskning og avl har en økning i tildeling for 2023 på 1,6 mill. kroner, forutsatt at de overførte midlene til Norsvin opprinnelig var en del av budsjettet for 2022. Økningen er fordelt over flere organisasjoner.

Det ble brukt 93,2 mill. kroner til faglige tiltak på kjøtt, finansiert over omsetnings-avgiften

Omsetningsavgiften for storfe, svin og sau/lam har ifølge Animalia blant annet blitt brukt til:

- Utvikling og drift av dyrevelferdsprogrammene (DVP):
  DVP-storfe ble lansert i 2022, og i løpet av 2023 var alle besetninger innrullert. DVP-sau ble lansert i desember 2023 med obligatorisk kurs for produsenter om sauens adferd og velferd, i tillegg til DVP-besøk.
- Helsetjenesten for svin har prioritert arbeidet med oppfølging av Mattilsynets tilsynskampanje, herunder utvikling av kurs om adferd og velferd for produsenter som en obligatorisk del av DVP-svin. I tillegg var fortsatt konvertering til SPF en prioritert oppgave.
- Helsetjenesten for sau har jobbet med å finne løsninger i forbindelse med mangel på viktige vaksiner i 2023.
- Helsetjenesten for storfe har fokusert på kunnskapsbygging, særlig innen kalvehelse og klauvhelse.
- Det er gjennomført 37 etiske regnskap for firbeinte dyr. Dette er systematiske gjennomganger av alle forhold som påvirker dyrevelferd under transport og oppstalling på slakteri og avliving.
- 2023 har vært et år med mange krevende beredskapssaker, herunder storfe-tuberkulose, ringorm hos storfe og påvisning av afrikansk svinepest i Sverige.
- Det ble lansert en ny app for å kunne koble RFID-lesere til en webapplikasjon, noe som ble implementert både i Sauekontrollen, Ammegeitkontrollen og Storfekjøttkontrollen.
- Husdyrkontrollene Ingris, Storfekjøttkontrollen og Sauekontrollen har blitt modernisert. Fra 1. januar 2023 overtok Animalia brukerstøtten for Ingris fra Norsvin.
- Innenfor fagområdet mattrygghet har det vært stort fokus på å redusere omfanget av skitne slaktedyr. Animalia har oppdatert bransjeretningslinjer, utviklet e-læringskurs og annet opplæringsmateriell for operatører i slakteri, og kurset Mattilsynets kjøttkontrollteknikere.
- Prosjektet EyeAM – digital transformasjon av kjøttkontrollen har utviklet konsept for automatisk og objektiv klassifisering av reine storfe basert på bildeanalyse med kunstig intelligens.
- Prosjektet ListComplex ble ferdigstilt i 2023. Sammen med Veterinærinstituttet har Animalia utviklet prediksjonsmodeller for spiseklare produkters holdbarhet ut fra vekstforsøk i en rekke modellprodukter. Dette gir industrien et verktøy for å fastsette holdbarhetstid og redusere konsekvensene ved påvisning av Listeria i produksjonen.
- Animalia gjennomfører klassifiseringskontroll, utdanning og etterutdanning av klassifisører, og de produserer en rekke statistikker. Klassifisering ved lengdemåling er tidligere gjennomført på storfe, og det er vedtatt innført for småfe fra 1. juli 2024. Testing og oppdatering av likninger og utrulling av utstyr på anleggene er et omfattende arbeid som har pågått i 2023 og fortsetter inn i 2024.
- Animalias pilotanlegg for kjøttskjæring har hatt god produksjon gjennom året. Nytt røntgenbasert utstyr gir mulighet for å måle fett i hele stykninger i tillegg til i sorteringskjøtt, som samlet gir høyere nytteverdi for bransjen. Pilotanlegget har også bidratt med data, fagkompetanse og praktiske oppgaver i mange pågående prosjekter.
- Animalia har arbeidet med flere prosjekter innenfor kjøttkvalitet. Arbeidet med årsaker til og håndtering av kvalitetsavvik i skinke var viktig i 2023 gjennom prosjektet Enduring Growth. De har også bidratt i bransjeprosjektet Disruptive gener, som skal forberede bransjen på utfasing av disruptiv genetikk i norsk storfepopulasjon.

- Animalia har fulgt opp prosessen med nye nordiske næringsstoffanbefalinger (NNR2023), oppdatert kunnskap om næringsinnholdet i ulike kjøttslag som blant annet er brukt til oppdatering av Mattilsynets Matvaretabell, arbeidet med utvikling i proteinforsyning og -kilder i norsk kosthold, og konsekvenser av store kostholdsendringer og redusert kjøttforbruk og -produksjon i Norge.
- Innen FoU har Animalia samordnet næringen og beskrevet behovet for å praktisere statsstøtteregulativet ifm. samarbeidsprosjekter i FFL/JA tilsvarende som i andre sektorer. Dette har resultert i at det blir lettere å etablere prosjekter innen viktige generiske problemstillinger som bærekraft, dyrevelferd, ernæring og mattrygghet. Animalia har også koordinert bransjens strategiske og tematiske innspill til NFR og FFL/JA.

De totale kostnadene for Animalias avdeling for kjøtt ble på 114,1 mill. kroner, mot 108,1 mill. kroner i 2022. Av disse ble 58,9 mill. kroner finansiert av omsetningsavgiften på kjøtt, mens 55,4 mill. kroner kom fra annen inntekt som forskningsprosjekter, oppdrag, kurs, omsetningsavgift på melk, salg av materiell med mer. Animalias resultat for avdelingen for kjøtt i 2023 var på 0,3 mill. kroner.

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter: kjøtt, egg og fjørfekjøtt. Opplysningsvirksomhet er et av tiltakene i markedsreguleringen. MatPrat er OEKs hovedkanal.

Høy trafikk er viktig for å nå fram med kunnskap om kjerneproduktene, og dermed oppnå målene med aktivitetene. OEK sine nettsider og sosiale kanaler, inkludert MatPrat.no, Matstart.no, Mats og Youtube.no, hadde 63 mill. økter i 2023, en nedgang fra 71 mill. i 2022. Av denne aktiviteten oppnådde Matprat alene 60 mill. økter, mot 65 mill. økter året før. Grunnen til lavere tall i 2023 i forhold til 2022, tross 16,9 prosent økning for MatPrat, er overgang fra analysesystemet GA3 til GA4. Google har endret sin måte å kalkulere økter, og mener de nå kan knytte sammen økter som tidligere ble regnet som forskjellige, ved at økter slås sammen, når en først er på mobil og deretter skifter til PC. Før var dette to økter, nå regnes det som en økt. Økter blir også nullstilt ved midnatt, noe som gir riktigere tall, men også bidrar til ca. 10-15 prosent lavere tall i GA4 2023 kontra GA3 2022.

Målsetningen for MatPrat i 2023 har vært å opprettholde en ledende posisjon innen mat, matinspirasjon og matkunnskap. I 2023 har OEK produsert 397 filmfiler. Konsepter OEK har produsert i 2023 er «Mat fra MatPrat» inkludert grill, MatPrat-kjøkkenet, hacks, kostholdsfilmer, matpakke-hacks og «Dagen derpå». OEK har også jobbet med forenkling, opprydding og tydeliggjøring på nettsiden.

Ung målgruppe var en strategisk satsing for 2023, med hovedvekt på å jobbe med kommunikasjon mot unge voksne med egen økonomi og husholdning i alderen 18 til 25 år.

I MatPrat-podden løftes MatPrat-ekspertene frem og deler kunnskap og inspirasjon om mat, matlaging og matproduksjon. Podkasten publiseres hver andre uke og tar for seg ulike temaer hver gang. I 2023 ble det publisert til sammen 25 nye episoder, i tillegg til gjenbruk av spillelistene for sommer og jul, og en ny spilleliste for 17. mai. Til sammen hadde podkasten i overkant av 84 500 avspillinger i 2023. Dette er en økning på 19,4 prosent fra 2022.

“MatPrat-podden hadde 84 500 avspillinger i 2023, en økning på 19,4 prosent fra 2022.

OEK gjennomfører også kortsiktige tiltak som har rask, positiv markedsdrivende effekt. I 2023 ble det iverksatt tiltak for å håndtere overskuddet av storfe. I tillegg til omdømmebygging basert på forskning og fakta innenfor dyrevelferd, klimautslipp, bærekraft og helse- og ernæring spilte middagsinspirasjon en sentral rolle i MatPrats aktiviteter for å imøtekomme sesong- og forbrukerbehov gjennom året. Råvare fra svin var prioritert i perioden mai til desember. Innholdsproduksjon var fokusert rundt sommer, grillsesong og jul. Ukesmeny og middagsinspirasjon ble brukt for å imøtekomme sesong- og forbrukerbehov gjennom perioden.

OEK har i 2023 fortsatt å styrke sin rolle som en pålitelig og kunnskapsbasert aktør i en tid hvor forbrukerne og storsamfunnets interesse og engasjement for matproduksjon har økt. Innenfor omdømmebyggende tiltak har de i 2023 prioritert temaene «ernæring, kosthold og helse», «dyrevelferd og etikk» og «bærekraft, klima og miljø».

Et av de omdømmebyggende tiltakene som kan nevnes, er OEKs samarbeid med Stiftelsen Norsk Gastronomi/Bocuse d'Or Norge. Dette samarbeidet har vært en pådriver for å fremme storfekjøtt fra Norsk Rødt Fe (NRF). Bocuse d'Or-samarbeidet gir også OEK tilgang på et sterkt kokkefaglig norsk nettverk og kommende stjernekokker, som vil være viktig for å formidle fakta om og fremsnakke norske råvarer til nye målgrupper. Dette samarbeidet er omdømmebyggende og bidrar til å forbedre forståelsen av norsk matproduksjon, både blant forbrukere og inn mot det gastronomiske miljøet.

OEK har også satset på kommunikasjon knyttet til kjøtt og egg sin rolle i kostholdet. De har også prioritert revideringsprosessen for de nordiske næringsstoffanbefalingene (NNR2023).

OEK har i 2023 hatt flere samarbeidsprosjekter med de andre opplysningskontorene i landbruket. De har samarbeidet om et matsvinnprosjekt, prosjektet «Heia bonden» der man skal utvikle en kampanje for å øke den norske bondens rolle i produksjonen av mat og det heldigitale skoleverket Matopedia for mat- og helsefaget i grunnskolen.

Stiftelsen Norsk Mat mottar midler til generisk markedsføring av økologisk mat og jordbruk og til markedsføring av merkeordningen for norsk mat, Nyt Norge. Tildelingen i 2023 var på samme nivå som året før.

Opplysningsvirksomhet i kjøttsektoren fordeler seg på følgende hovedposter:

I kroner	**2023**	**2022**
Administrasjon/drift	24 276 220	22 637 093
Produksjon/marketing	19 438 208	19 061 706
Kommunikasjon/samfunnskontakt	3 845 695	4 708 930
Samfunnsaktør	3 935 586	5 073 939
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt [1)]	51 495 711	51 481 668
Stiftelsen Norsk Mat – Generisk markedsføring av økologisk mat	800 000	800 000
Stiftelsen Norsk Mat – Nyt Norge	2 280 000	2 280 000
Sum opplysningsvirksomhet kjøtt	**54 575 711**	**54 561 668**

[1)] Det er et avvik på 2 kroner mellom totalsum og underpostene for 2023 grunnet avrunding.

Bruk av midler til opplysningsvirksomhet og faglige tiltak for kjøtt i perioden 2019—2023:

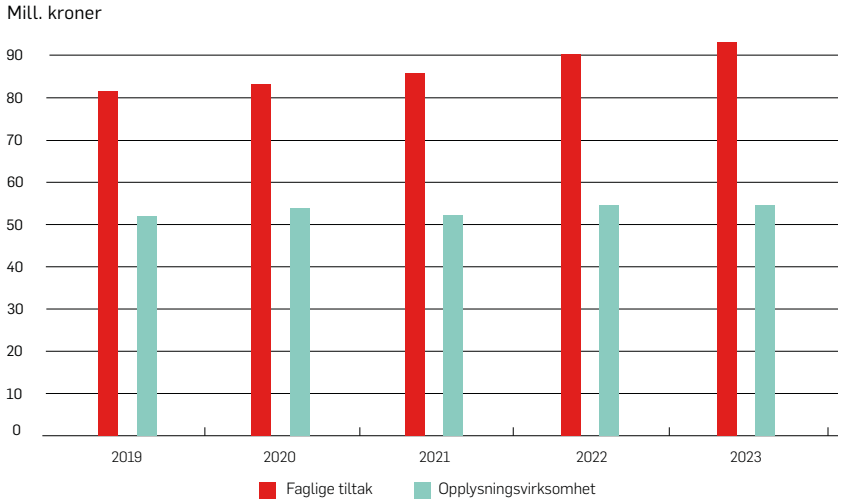

Fjørfe

Foto: Landbruksdirektoratet

Grunnet økt etterspørsel, var det tidvis mangel på norske egg i 2023.

EGG

Markedssituasjonen

I flere år har det vært overskudd på egg i Norge, og tiltak har vært satt i verk for å redusere produksjonen. Situasjonen endret seg i 2023, da var det mangel på egg i flere perioder. Salget i butikk ble større enn forventet, og et høyt internasjonalt prisnivå bidro til at industrien etterspurte mer norske egg enn før.

I mai 2022 viste markedsregulators prognose et overskudd på ca. 2 900 tonn egg for 2022 før tiltak ble iverksatt. Omsetningsrådet vedtok et nytt tiltak som innebar et midlertidig opphold på ett år i eggproduksjonen for 13 eggprodusenter i 2022 og 2023. Tiltaket er estimert til en reduksjon i eggproduksjonen på nærmere 1 700 tonn. Det har også blitt gjennomført andre avsetningstiltak som skillevirksomhet (skille av eggehvite og -plomme) og egg til spesialmarkeder.

Grunnet økt etterspørsel, var det tidvis mangel på norske egg. Den økte etterspørselen skyltes blant annet høye internasjonale priser i slutten av 2022 og starten av 2023. Norske egg ble periodevis billigere enn import. Dette førte til at industriaktører, som vanligvis importerer egg, etterspurte mer norske vare. Flere ganger ble tollavgiftssatsen satt ned.

Produksjonen av egg holdt seg omtrent på samme nivå som året før, med en økning på 0,1 prosent. Salget varierte gjennom året med tydelige etterspørselstopper ved jul, påske og i mai. Salget hadde totalt sett en økning fra året før på 1,4 prosent.

Egg er underlagt volummodellen, der markedsregulator fastsetter planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for et halvår om gangen. For første halvår 2023 ble PGE satt til kr 24,00 per kg, opp fra 23,00 kr per kg andre halvår 2022. I andre halvår økte PGE med ytterligere en krone til kr 25,00 per kg.

PRODUKSJON, IMPORT OG EKSPORT

Eggpakkeriene mottok 65 286 tonn egg, som er tilnærmet uendret fra 2022. Engrossalget var på 66 210 tonn, mot 65 321 tonn året før, det vil si en økning på 1,4 prosent. Underskuddet mellom leveranser til eggpakkeriene og engrossalg ble dekket av import gjennom internasjonalt avtalte kvoter. I tillegg kommer direktesalget av egg, som i 2022 utgjorde 7 940 tonn (tall for 2023 vil først foreligge mot slutten av 2024).

Året sett under ett, økte importen av skallegg til 611 tonn, fra 164 tonn året før. Importen av skallegg har de siste årene i hovedsak kommet fra Danmark, Estland, Finland og Sverige. I tillegg var det noe import av eggprodukter, særlig eggealbumin (et eggeprotein). Eksporten var på 292 tonn, en liten økning fra 253 tonn i 2022.

OMSETNINGSAVGIFTEN

Det ble betalt inn 74,6 mill. kroner i omsetningsavgift på egg, med en sats på kr 1,00 per kg i 2023. I tillegg ble det inntektsført renter med 0,4 mill. kroner og standardisert erstatning på 0,6 mill. kroner. Det ble brukt 44,7 mill. kroner på avsetningstiltak, inkludert administrasjonskostnadene og produksjons-regulerende tiltak, og 6,0 mill. kroner til faglige tiltak, inkludert delfinansiering for byggingen av forsøkshuset for fjørfe ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Til opplysningsvirksomhet på egg ble det brukt 13,1 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift for egg var per 1. januar 2023 på 16,7 mill. kroner og per 31. desember 2023 på 25,5 mill. kroner.

AVSETNINGSTILTAK OG PRODUKSJONSREGULERENDE TILTAK

Året sett under ett hadde en liten underdekning på 35 tonn for å oppnå balanse mellom tilførsel og etterspørsel. Midlertidig opphold i eggproduksjonen utgjorde en stor andel av reduksjonen av eggproduksjonen med nærmere 1 700 tonn egg i løpet av slutten av 2022, hele 2023 og de første månedene av 2024. Redusert verpeperiode (tidligere førtidsslakting) ble ikke benyttet i 2023.

Det ble lagt lite egg på reguleringslager gjennom året. Ved inngangen av året var reguleringslageret på 146 tonn, mens det ved utgangen av året var på 83 tonn. Kostnadene ved avsetningstiltak kom på 44,3 mill. kroner, en stor reduksjon fra året før på 73,7 mill. kroner.

Det største avsetningstiltaket målt i kroner, var priskompensasjon for egge-hvite. Dette ble gitt for om lag 1 941 tonn eggehvite, en liten økning fra rundt 1 905 tonn i 2022. Til spesialmarkeder ble det levert 501 tonn skallegg med prisnedskriving fra omsetningsavgiften, en reduksjon fra 650 tonn i 2022.

Det ble betalt inn 74,6 mill. kroner i omsetningsavgift på egg.

Fordeling av midler på avsetningstiltak i eggsektoren i 2022 og 2023:

I kroner	**2023**	**2022**
Kjølelagring	302 791	3 006 321
Kjøle-/fryselagring eggprodukter	113 031	260 428
Spesialmarkeder / skip i utenriksfart	1 504 060	1 949 099
Skillevirksomhet	27 089 771	24 396 461
Prisgevinst egg og eggprodukter	- 218 847	- 1 586 878
Renter av kapitalutlegg	313 584	520 314
Redusert verpeperiode	0	25 844 301
Egg til miljøfôrproduksjon	0	10 553 682
Salg av overskuddsegg til eggproduksjon	0	3 200 000
Midlertidig opphold av eggproduksjonen	9 494 400	862 500
Markedsregulators administrasjonskostnader	5 735 698	4 732 021
Sum avsetningstiltak egg	**44 334 488**	**73 738 249**

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for eggsektoren i perioden 2019—2023:

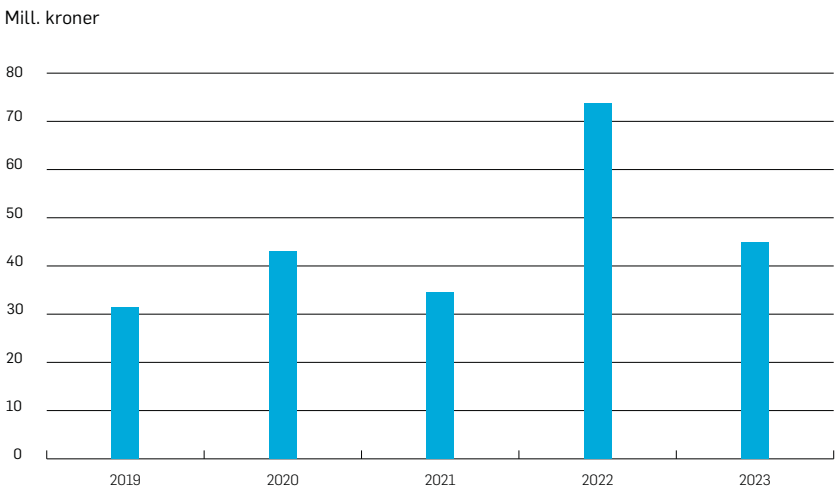

Foto: Landbruksdirektoratet

FJØRFEKJØTT
MARKEDSSITUASJONEN
Etter at markedsreguleringen for fjørfekjøtt ble avviklet i 2007, blir det krevd inn omsetningsavgift bare for finansiering av faglige tiltak og opplysningsvirksomhet.

Produksjonen av fjørfekjøtt endte på totalt ca. 117 000 tonn i 2023. Dette er en økning på to prosent fra året før. Produksjonen har gått litt opp og ned de siste årene, men trenden over lengre tid har vært en økning i produksjonen drevet av sterk etterspørsel.

Slaktekyllingproduksjonen har kort produksjonssyklus og påvirkes raskt av endringer i etterspørselen. I Norge er det, i likhet med det man ser globalt, en sterk forbrukstrend etter hvitt kjøtt, da det er et relativt rimelig alternativ til mye annet kjøtt og anses å være magert og sunt.

Totalt ble det slaktet 107 164 tonn kylling, som utgjorde 92 prosent av alt fjørfeslakt. Kalkun er det nest største fjørfeproduktet i Norge, og utgjorde 7 prosent av total fjørfeproduksjon i 2023. I tillegg produseres det små mengder av annet fjørfe (høns, and, haner og gås).

Eksporten økte med 11 prosent til 1 342 tonn i 2023. Eksporttallene ser større ut enn de i realiteten er, med hensyn til ordinær eksport, da utførsel under ordningen utenlands bearbeiding (UB) inngår i tallene. Dette kjøttet blir gjeninnført som import av bearbeidede produkter som nuggets, burgere og kyllingvinger med mer.

Omsetningsavgiften
I 2023 ble det innbetalt om lag 38,3 mill. kroner i omsetningsavgift. Renteinntektene utgjorde om lag 0,7 mill. kroner. Omsetningsavgiften for fjørfekjøtt var på kr 0,28 per kg. Det ble brukt 12,1 mill. kroner til faglige tiltak, og delfinansiering av forsøkshuset for fjørfe ved NMBU. Til opplysningsvirksomhet ble det brukt 17,7 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgift for fjørfe var per 1. januar 2023 på 24,4 mill. kroner, og per 31. desember 2023 på 33,0 mill. kroner.

> **Produksjonen av fjørfekjøtt endte på totalt 117 000 tonn, en økning på 2 prosent fra året før.**

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Animalia driver faglig opplysningsvirksomhet overfor produsenter og bransjen som helhet med midler fra fondet for fjørfe og fondet for egg. Til faglige tiltak på egg og fjørfekjøtt ble det i 2023 brukt 18,1 mill. kroner. Av denne summen gikk 3,7 mill. kroner til delfinansiering av forsøkshuset for fjørfe ved NMBU. Kostnadene for 2023 ble fordelt med 6,0 mill. kroner til egg og 12,1 mill. kroner til fjørfekjøtt.

For Animalia tok arbeidet med dyrevelferdsspørsmål mye ressurser også i 2023.

I mer detalj har Animalia:

- driftet og videreutviklet dyrevelferdsprogrammene
- gjennomført seks etiske regnskap ved fjørfeslakteri.ene og seks ved slaktekyllingrugeriene.
- avholdt båndkontrollkurs for fjørfeslakterier.
- gjennomført fem kalibreringsbesøk med kurs/prøve for tråputeskåring.
- gjennomført fjørfenæringens handlingsplan mot resistente bakterier, med ingen påvisning av resistens.
- driftet de fire dyrevelferdsprogrammene for fjørfe.
- utført teknisk videreutvikling av fagsystemet HelseFjørfe.
- arbeidet med faglige problemstillinger rundt vagler til avlsdyr, beinhelse og fôring av oppalsdyr.
- gitt faglige bidrag rundt beredskapssaker blant annet for fugleinfluensa og Newcastle syke hos fjørfe.
- gjennomført prosjektet Velferdshøna.
- avholdt kurs for helseovervåkningsveterinærer på eggproduksjon.
- holdt kurs for kyndig personell ved gassavliving i hus.
- arbeidet med faglige problemstillinger rundt årsaker til dødelighet hos verpehøns, miljøberikelser og metoder for å vurdere dyrevelferd i aviarsystemer.
- nasjonale bransjeretningslinjer for egg er oppgradert.

Opplysningsvirksomhet

Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) driver forbrukerrettet, merkenøytral opplysningsvirksomhet for hele kjøtt- og eggsektoren, og finansieres fra tre fond for omsetningsavgifter for kjøtt, egg og fjørfekjøtt. Det vises til kapittelet for kjøtt for flere detaljer om OEKs arbeid.

Sesongbasert innhold har vist seg å være spesielt viktig for egg. I 2023 valgte OEK å være til stede med egg i deres digitale og sosiale kanaler gjennom hele året for å kontinuerlig treffe på sesonger og forbrukerbehov. Tiltakene inkluderte ukemenyer, betalt søk, innhold på ernæring og bærekraft inkludert matsvinn, samt mat- og merkedager. Prioriterte aktiviteter var påske, festmåneden mai, sommer, skolestart, høst, ung og jul, hvor egg ble profilert som en anvendelig råvare og med en sunnhet- og helseinngang.

Kylling er en sentral råvare med fast plass i ukesmenyene fra MatPrat, som er et viktig tiltak for å oppnå trafikkmålene for råvarene og synliggjøre råvarene som en del av et sunt og bærekraftig kosthold.

I tillegg til midler til OEK mottar Stiftelsen Norsk Mat midler til opplysningsvirksomhet, for generisk markedsføring av økologisk mat og jordbruk og til det generiske opprinnelsesmerket for norsk mat, Nyt Norge. Tildelingen i 2023 var på samme nivå som året før.

Kostnadene for 2023 ble fordelt med 6,0 mill. kroner til egg og 12,1 mill. kroner til fjørfekjøtt.

Kostnader til opplysningsvirksomhet i eggsektoren i 2023 og 2022:

I kroner	**2023**	**2022**
Administrasjon/drift	5 986 563	5 582 088
Konseptutvikling, produksjon og marketing	4 780 557	7 647 749
Kommunikasjon og samfunnskontakt	949 198	1 381 766
Samfunnsaktør	979 738	1 075 771
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	**12 696 056**	**15 687 375**
Stiftelsen Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	100 000	100 000
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	285 000	285 000
Sum	**13 081 056**	**16 072 375**

Kostnader til opplysningsvirksomhet i fjørfekjøttsektoren i 2023 og 2022:

I kroner	**2023**	**2022**
Administrasjon/drift	8 013 510	6 813 107
Konseptutvikling, produksjon og marketing	6 269 362	5 716 431
Kommunikasjon/samfunnskontakt	1 270 893	1 630 165
Samfunnsaktør	1 438 060	1 326 703
Sum Opplysningskontoret for egg og kjøtt	**16 991 822**	**15 486 407**
Stiftelsen Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	175 000	175 000
Stiftelsen Norsk Mat, Nyt Norge	498 750	498 750
Sum	**17 665 575**	**16 160 157**

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i egg- og fjørfesektoren i perioden 2019—2023:

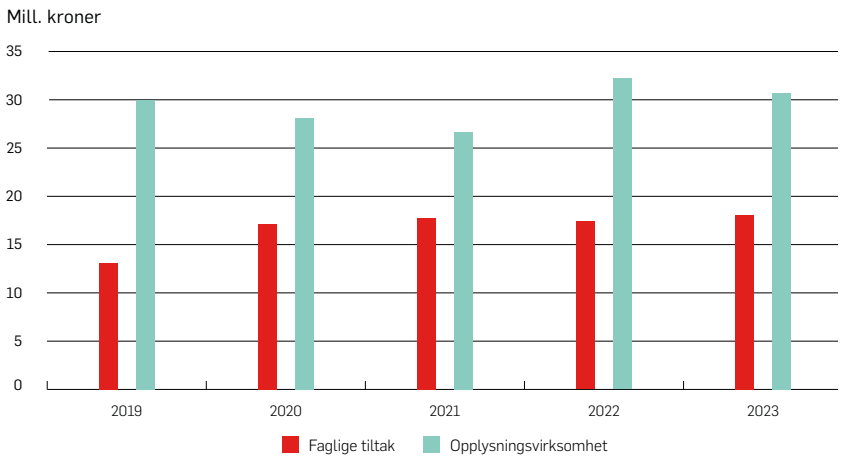

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak for egg og fjørfe i perioden 2022–2023:

I kroner	**2023**	**2022**
Egg	5 963 333	5 753 333
Fjørfe	12 098 000	11 636 000

Hagebruks-produkter og poteter

Foto: Landbruksdirektoratet

MARKEDSSITUASJONEN

Sesongen 2023 ble en utfordrende sesong for mange kulturer. Tidlig på sommeren var det varmt og tørt, mens sensommeren og høsten var preget av ekstrem nedbør. Dette førte til mindre høstet avling og dårligere lagringsevne for mange kulturer.

Ved inngangen til 2023 dekket lagerbeholdningene etterspørselen godt. Ved årets slutt var lagerbeholdningene derimot betydelig mindre enn året før, både for potet og de aller fleste grønnsakene.

En utfordrende potetsesong

Ekstremværet Hans og den vedvarende nedbøren som fulgte, skapte usikkerhet om hvor store potetarealer som var ødelagt, om lagringsevnen og hvor mye som ville bli ødelagt av frost før det ble mulig å komme ut på åkrene.

Det utarbeides hvert år en avlingsprognose for poteter basert på graveprøver hos representative potetprodusenter i uke 35. I 2023 viste prøvene at det på landsbasis kunne forventes en potetavling som var 2,5 prosent lavere enn i 2022. Det kunne forventes en avling som var 10 prosent høyere enn gjennomsnittet for årene 2002–2022.

Etter at potetene er høstet registreres lagerbeholdningene. Ved tellingen 1. november ble det registrert totalt 129 530 tonn klasse 1 på lager, mot 176 203 tonn på samme tid i 2022 og 166 139 tonn i 2021. Ved dette tidspunktet var det med andre ord 36 prosent mindre på lager i 2023 enn i 2022, og 22 prosent mindre enn i 2021. Dette er totaltall der både poteter til ordinært konsum og til industriell bearbeiding inngår.

Det er bare adgang til å iverksette reguleringstiltak for poteter til ordinært konsum. Kvantumet poteter til ordinært konsum ved tellingen 1. november lå 27 prosent under nivået på samme tidspunkt i 2022, og 29 prosent under samme tidspunkt i 2021. Det er Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) som gjør en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart resultatet av beholdningsregistreringen av konsumpoteter foreligger. I 2023 vurderte GPS at det ikke var behov for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter.

En god fruktsesong

Årets eplesesong var meget god. Totalavlingen av epler kl. 1 endte på 11 022 tonn, den største avlingen på over tjue år. Totalavlingen lå 36 prosent høyere enn gjennomsnittet siste ti år. I 2023 flyttet tyngdepunktet av norsk epleproduksjon seg fra Vestlandet, inkludert Ryfylke, over til Østlandet. 2 456 tonn epler ble reguleringslagret, mens 1 513 tonn ble levert til fabrikk. Tallene for 2021 var hhv. 1 901 og 199 tonn.

Det var også en god sesong for pærer, plommer og moreller. Pærer, nå med Celina som hovedsort, endte på 594 tonn. Det er mer enn en dobling sammenlignet med gjennomsnittet de siste ti år. Plommeavlingen endte på 1 435 tonn, omtrent likt som gjennomsnittet siste ti år, mens morellavlingen endte 28 prosent over gjennomsnittet.

Målprisuttak for poteter, frukt og grønnsaker

I jordbruksavtalen for 2022–2023 ble det avtalt målpriser for tolv kulturer (matpoteter, epler og ti grønnsaksslag). Landbruksdirektoratets statistikk viser at produsentene oppnådde målpris for de fleste målprisvarene, med unntak av poteter, blomkål, isbergsalat og epler. Landbruksdirektoratet har også beregnet verdien av prisuttaket i markedet. Beregningene viser at poteter oppnådde priser som gav nesten 0,5 mill. kroner lavere inntekter enn det målprisen la opp til. Samlet for grønnsaker og frukt var verdien av produksjonen 71,9 mill. kroner høyere enn hva målprisene la opp til, og for grønnsakene alene 76,9 mill. kroner høyere.

I andre halvår 2023 (først halvdel av avtaleåret 2023–2024) oppnådde produsentene målpris for ni av tolv produkter. Purre, hvitkål og epler oppnådde ikke målpris. For poteter ga prisoppnåelsen en inntekt som lå 31 mill. kroner høyere enn det målprisen la opp til. Samlet for grønnsaker og frukt var verdien av produksjonen 4,7 mill. kroner mer enn hva målprisen legger opp til, og for grønnsakene alene 21,1 mill. kroner høyere.

OMSETNINGSAVGIFTEN

Midlene til avsetningstiltak, faglige tiltak og opplysningsarbeid i hagebrukssektoren blir i sin helhet bevilget over jordbruksavtalen. For 2023 ble det bevilget 35,9 mill. kroner på underposten avsetningstiltak. Senere dette året ble fondet tilført ytterligere 10 mill. kroner. Dette var ledige midler fra 2022 som ble omdisponert til et nytt formål.

Til faglige tiltak og opplysningsarbeid ble fondet for omsetningsavgift hagebruk belastet med i underkant av 29,6 mill. kroner. Det ble gjennom året brukt vel 5,7 mill. kroner til avsetningstiltak i eple og til administrasjon av avsetningstiltak i eple og matpoteter. Fondet for omsetningsavgift hagebruk ble belastet med i overkant av én mill. kroner til Omsetningsrådets administrasjon og drift.

Inkludert rente for 2023 på 769 574 kroner, var fondet ved årets slutt på 20,4 mill. kroner, mot 10,1 mill. kroner året før.

Foto: Torbjørn Tandberg

AVSETNINGSTILTAK

GPS administrerer avsetningstiltakene på grøntområdet. I 2023 vedtok Landbruksdirektoratet, i tråd med delegert myndighet fra Omsetningsrådet, at inntil 3 500 tonn epler kunne reguleringslagres. Dette ga en kostnad på drøyt 2,6 mill. kroner til reguleringslagring av 2 456 tonn epler. Det ble gjennomført fabrikklevering av 1 513 tonn epler kl. 1 høstet i 2023. Tilskuddet til fabrikklevering utgjorde snaut 2,5 mill. kroner. Det ble ikke gjennomført reguleringstiltak for potet.

Utgifter til avsetningstiltak på grøntområdet i 2022 og 2023:

I kroner	**2023**	**2022**
Reguleringslagring av epler	2 607 500	1 330 700
Fabrikklevering av epler	2 488 462	318 618
Administrasjon	644 000	570 571
Sum	**5 739 962**	**2 219 889**

“ Det ble gjennomført fabrikklevering av 1 513 tonn epler kl. 1 høstet i 2023.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til avsetningstiltak for hagebruksprodukter de fem siste årene:

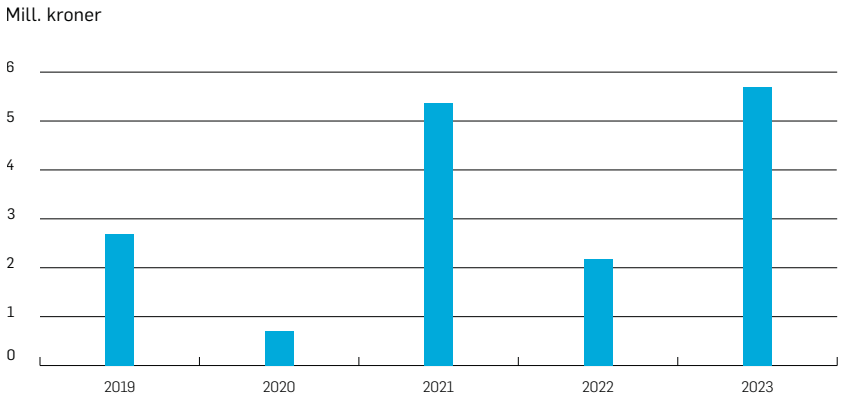

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Faglige tiltak

Til faglige tiltak på grøntområdet ble det utbetalt i overkant av 1,7 mill. kroner for tiltak utført i 2023.

Fordelingen av midler til faglige tiltak i hagebrukssektoren:

I kroner	**2023**
GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS)	910 000
Fruktlagerinspektøren	635 000
Fagforum Potet	200 000
Sum	**1 745 000**

GPS gjennomførte, etter samme opplegg som tidligere år, produsentrettet rådgiving for å bedre markedstilpasningen for hagebruksproduktene og å bedre produktkvaliteten. GPS gjennomfører også de ukentlige prismøtene og utarbeidelsen av ukentlige markedsmeldinger. Virksomheten er delvis finansiert som faglig tiltak.

Fruktlagerinspektøren er ansatt i GPS. Stillingen utgjør et halvt årsverk og er i sin helhet finansiert som faglig tiltak. Inspektøren driver rådgivning overfor fruktlagrene for å fremme kvalitet og produksjonstilpasning. Han koordinerer også arbeidet med markedsbalanseringstiltak, utarbeider prognoser, og deltar på møter i produsentlag.

Fagforum Potet (FFP) har som mål å øke ressursutnyttelsen innen forskning, utvikling og rådgivning, og økt verdiskaping for norske poteter. FFP er et samarbeidsprosjekt mellom Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk Landbruksrådgiving og store deler av potetbransjen. I 2023 fortsatte Fagforum Potet arbeidet med rekruttering til potetsektoren, samt videreutvikling av nettstedet www.potet.no. I tillegg avholdt FFP bransjemøte hvor blant annet prosjektresultater, bærekraft, planteskadegjørere og plantevernmidler var tema. I tillegg var FFP delaktig i oppstarten av flere forskningsprosjekter innen temaet potet.

Opplysningsvirksomhet
Det ble bevilget i overkant av 27,8 mill. kroner i tilskudd til opplysnings-virksomhet gjennom midler fra fondet for omsetningsavgift hagebruk i 2023. Tilskuddene ble gitt til Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG), samt til opplysningsvirksomhet i regi av Stiftelsen Norsk Mat.

Fordeling av midler til opplysningsvirksomhet i hagebrukssektoren:

I kroner	**2023**	**2022**
Opplysningskontoret for frukt og grønt	25 919 403	23 916 808
Stiftelsen Norsk Mat, markedsføring av Nyt Norge	1 425 000	1 425 000
Stiftelsen Norsk Mat, økologisk informasjonsvirksomhet	500 000	500 000
Sum	**27 844 403**	**25 841 808**

Opplysningskontoret for frukt og grønt er en merkenøytral stiftelse som skal bidra til å stimulere til økt totalforbruk av frisk frukt, friske bær og grønnsaker i Norge. OFG finansieres via en kollektivt dekt omsetningsavgift på hagebruks-produkter som bevilges over Jordbruksavtalen. I tillegg mottar OFG midler fra Helsedirektoratet som finansierer Skolefruktordningen.

OFG sin visjon er at frukt og grønt skal være naturlig til alle måltider. OFG skal være en aktiv part for at nasjonale målsettinger for grøntsektoren og for helse-sektoren skal nås. Ambisjonen er fem om dagen for hele befolkningen. OFG har også et fokus på norske varer, spesielt i norsk sesong. I tillegg skal OFG arbeide for å sikre potetens posisjon som en del av et balansert norsk kosthold.

OFG drifter nettsiden Frukt.no som bidrar med inspirasjon og oppskrifter. Nettsiden inneholder også temasider om frukt, bær og grønnsaker, norske råvarer i sesong og informasjon om hvordan forbrukerne kan redusere matsvinn. Frukt.no inneholder også statistikk om omsetning og forbruk av frukt, bær og grønnsaker. I tillegg er OFG til stede på Facebook, Instagram og TikTok.

OFG har gjennom året gjennomført en rekke aktiviteter og prosjekter både i egen regi og i samarbeid med aktører som Grøntprodusentenes Samarbeidsråd, Stiftelsen Norsk Mat og de andre opplysningskontorene i landbruket. For mer informasjon om OFG sine aktiviteter vises det til deres årsrapport for 2023.

27,8 mill.

27,8 mill. kroner ble bevilget til faglige tiltak og opplysnings-virksomhet hagebruk for 2023.

Hovedposter for bruk av omsetningsavgiftsmidler i OFGs regnskap for de to siste årene:

I kroner	**2023**	**2022**
Administrasjon	10 709 199	10 091 913
Langsiktige holdningskampanjer	891699	850 508
Forbrukerkommunikasjon	9 664 725	8 923 129
Markedsundersøkelser	1 227 235	1 029 500
Presseaktiviteter	2 302 336	2 063 293
Samarbeidsprosjekter	447 965	518 945
Videreutvikling av web m.m.	676 244	439 520
Netto kostnader	**25 919 403**	**23 916 808**

Stiftelsen Norsk Mat driver generisk informasjonsvirksomhet for økologisk mat og jordbruk. Dette finansieres av omsetningsavgiften, samt midler avsatt over jordbruksavtalen. I 2023 ble det utbetalt totalt 2,5 mill. kroner fra omsetnings-avgiftens midler til dette formålet, og fondet for omsetningsavgift hagebruk bidro med 0,5 mill. kroner til aktiviteten.

Stiftelsen Norsk Mat drifter også det generiske opprinnelsesmerket for norsk mat, Nyt Norge. Merkeordningen skal gjøre det enkelt for forbrukerne å velge norske matvarer i butikken. Markedsføringen av Nyt Norge finansieres blant annet via omsetningsavgiftsmidler. I 2023 utgjorde dette totalt 7,1 mill. kroner, og fondet for omsetningsavgift hagebruk bidro med 1,4 mill. kroner til aktiviteten.

Bruk av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for hagebruk 2019–2023:

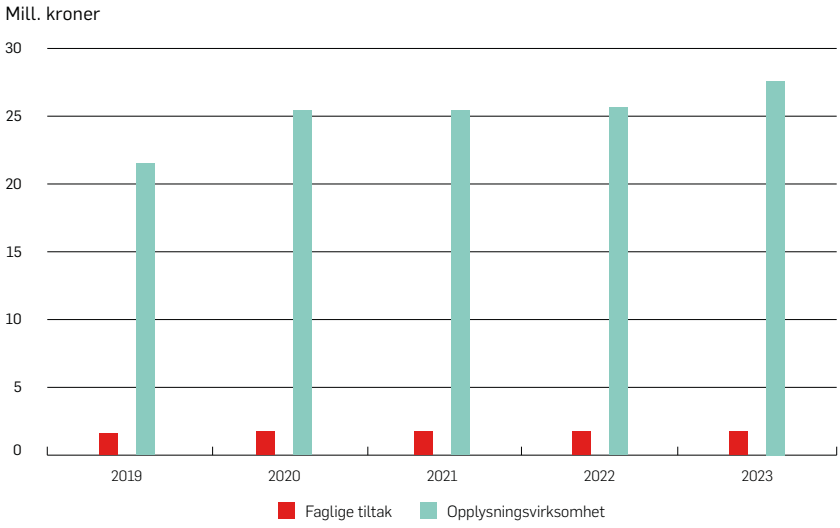

Korn

Foto: Torbjørn Tandberg

Kornmottakene tok imot 1 389 700 tonn salgskorn inkludert oljefrø, erter og åkerbønner fra innhøstingen i 2022.

MARKEDSSITUASJONEN

Kornmottakene tok imot 1 389 700 tonn salgskorn inkludert oljefrø, erter og åkerbønner fra innhøstingen i 2022. Hvete utgjorde 381 900 tonn, derav 272 000 tonn mathvete, tilsvarende 71 prosent.

Høsten 2022 gav svært gode kornavlinger. Tilgangen var 23 % høyere enn i 2021/2022 og 24 prosent høyere enn femårssnittet. Hveteavlingen var ca. 77 000 tonn over snittet de siste fem årene. Godt vær under innhøstingen bidro til høy andel mathvete.

Tabellen under viser klassefordeling av matkorn for kornåret 22/23:

	Kvantum (tonn)	Fordeling (%)
Klasse 1	54 542	20
Klasse 2	56 143	21
Klasse 3	65 708	24
Klasse 4	94 786	35
Sum	**271 179**	**100**

Høsten 2022 ble det også frigitt 25 950 tonn hvete klasse 1 som var overlagret.

Som vanlig var det kun små avvik mellom målpris og noteringspris for kornåret 2022/2023, se tabell under:

I øre per kg	Målpris	Oppnådd noteringspris	Avvik
Mathvete	480	480	0
Matrug	432	431	-1
Bygg	406	407	1
Havre	393	394	1

Prognosen for 2023-avlingen per 7. mai 2024 tilsier et salgskvantum, inklusive erter, oljefrø og åkerbønner, på 865 500 tonn. Av dette er 178 400 tonn hvete, derav 56 600 tonn og 32 prosent matkorn. Prognosen er 75 prosent av snittet av tilgangen de siste 5 år. Det er ikke benyttet avsetningstiltak i kornåret 2023/2024.

OMSETNINGSAVGIFTEN

Omsetningsavgiften ble fastsatt til kr 0,02 per kg korn og oljefrø for perioden 1. juli 2022 til 30. juni 2023, og til kr 0,03 per kg for perioden 1. juli 2023 til 30. juni 2024. Satsene lå innenfor rammene for maksimalsatsene, som var kr 0,025 per kg for 2022/2023-sesongen og kr 0,06 per kg for 2023/2024-sesongen.

For kornåret 2022/2023 ble det innbetalt 27,8 mill. kroner i omsetningsavgift på korn og oljefrø. I kalenderåret 2023 er det innbetalt 27,5 mill. kroner. Saldo for fondet per 1. januar 2023 var på 50,4 mill. kroner. Fondet ble godskrevet med 1,3 mill. kroner i renter for 2023. Fondet for omsetningsavgift på korn var ved årets slutt på 22,3 mill. kroner.

Foto: Landbruksdirektoratet

AVSETNINGSTILTAK

Som følge av den gode avlingen høsten 2022, var det behov for omfattende reguleringstiltak. Det ble overlagret 53 900 tonn korn til 2023/2024 sesongen, og det ble nedskrevet 54 200 tonn fra mat til fôr første halvår 2023. Det ble utbetalt 46,5 mill. kroner for tiltakene.

Avsetningstiltakene iverksettes normalt i 2. halvår av kornåret, og blir dermed kostnadsført i regnskapsåret etter at kornet er høstet. Unntaket var at FKA fikk utbetalt 2,922 mill. kroner for nedskriving av 3 000 tonn mathvete kl. 4 til fôr fra 2022-avlingen høsten 2022, som dermed ble regnskapsført i 2022.

Avsetningstiltak i 2023 var som følger, og i sin helhet knyttet til 2022-avlingen*:

I kroner	**Overlagring, tonn**	**Nedskriving, tonn**
Mathvete kl 1	7 900	12 312
Mathvete kl 2	15 000	5 688
Mathvete kl 4	0	32 200
Matrug	5 400	7 000
Bygg	14 000	0
Havre	11 600	0
Sum	**53 900**	**57 200**

**I tillegg var det utbetalt for 3 000 tonn mathvete kl.4 i 2022.*

Utgifter til avsetningstiltak i kornsektoren i 2023 sammenlignet med 2022 framgår av følgende tabell:

I kroner	**2023**	**2022**
Overlagring	22 013 800	11 418 000
Prisgevinst overlagring*	-2 290 000	-11 677 500
Nedskrivning til fôrkorn	26 797 100	2 922 000
Administrasjon	5 411 000	5 900 425
Sum	**51 931 900**	**8 562 925**

**Redusert kostnad som følge av økt målpris/endringer i jordbruksavtalen.*

I tillegg påløp det rentekostnader i fondets favør knyttet til kapitalutlegg på 55 290 kroner i 2023.

Det overlagrete kornet fra 2023-avlingen ble frigjort høsten 2023.

FAGLIGE TILTAK OG OPPLYSNINGSVIRKSOMHET

Opplysningskontoret for brød og korn ble avviklet 31. desember 2020. Korn-, mølle- og bakerbransjen er enige om en videreføring av generisk opplysningsvirksomhet for brød og korn gjennom tjenestekjøp. Virksomheten er finansiert med midler fra fondet for omsetningsavgift på korn og midler fra mølle- og bakerbransjen. Samlet bidrag fra bransjen i 2023 var på 2,3 mill. kroner. Over fondet for omsetningsavgift på korn ble det bevilget 2,3 mill. kroner.

Det ble anvendt i alt 2,5 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til generisk markedsføring av økologisk mat, hvorav fondet for omsetningsavgift på korn bidro med 75 000 kroner. Videre ble det anvendt totalt 7,1 mill. kroner fra omsetningsavgiftens midler til markedsføring av den nasjonale merkeordningen Nyt Norge. Fondet for omsetningsavgift på korn bidro med 213 750 kroner til aktiviteten.

I tillegg bidrog fondet for omsetningsavgift korn til faglige tiltak gjennom prosjektene Partnerskap for norsk matkorn og planteproteiner, Prohøst og Økt og markedsrettet produksjon av belgvekster med hhv. 865 000 kroner, 50 000 kroner og 50 000 kroner.

Opplysningsvirksomhet i kornsektoren de to siste årene:

I kroner	**2023**	**2022**
Opplysningsvirksomhet for brød og korn	2 297 000	2 185 587
Norsk Mat, nasjonal merkeordning, «Nyt Norge»	213 750	213 750
Norsk Mat, generisk markedsføring av økologisk mat	75 000	75 000
Sum	**2 585 750**	**2 474 337**

Faglige tiltak og opplysningsvirksomhet i kornsektoren 2019–2023:

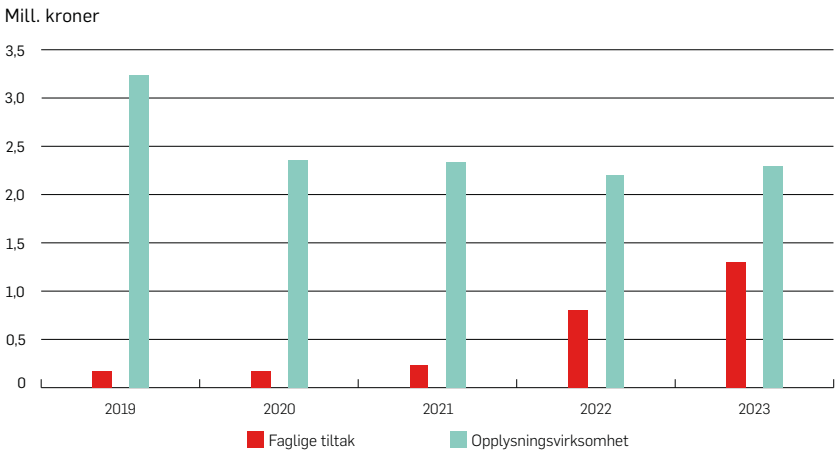

Regnskap for omsetningsavgiftene

Foto: Torbjørn Tandberg

Resultatregnskap 2023

Mottatte omsetningsavgifter, overprod.avgift og bevilgninger (hele tusen kroner)	**Spesifikasjon i noter**	**2023**	**2022**
Mottatt omsetningsavgift	1	668 815	358 910
Mottatt overproduksjonsavgift	1	27 445	56 884
Andre inntekter	1	48 135	33 293
Sum inntekter		**744 396**	**449 087**
Avsetningstiltak og adm.kostnader markedsregulator	1	420 989	233 050
Faglige tiltak	1	126 324	121 785
Opplysningsarbeid	1	135 400	133 756
Opplysningsarbeid økologisk markedsføring	1	2 500	2 500
Opplysningsarbeid Nyt Norge	1	7 125	7 125
Statlig oppkjøp av melkekvoter	9	56	337
Tap på fordringer	1	57	1 070
Sum bevilgninger		**692 450**	**499 623**
Disponible omsetningsavgiftsmidler		**51 946**	**-50 536**
Administrasjons- og andre kostnader	2	28 017	26 075
Finansinntekter	1, 3	16 507	4 083
Sum andre poster		**-11 509**	**-21 992**
Årsresultat		**40 436**	**-72 526**

Balanse per 31.12.2023 (i tusen kroner)

Eiendeler	Spesifikasjon i noter	2023	2022
Finansielle anleggsmidler			
Driftskredittlån	3	220 000	220 000
Omløpsmidler			
Kundefordringer og påløpt inntekt	4	153 944	87 584
Forskutterte midler	5	17 669	7 735
Andre fordringer		0	1 655
Til gode mva	9	55	5 428
Bankinnskudd		207 521	175 910
Sum omløpsmidler		**599 189**	**498 313**
Sum eiendeler		**498 313**	**558 482**

Fondskapital og gjeld	Spesifikasjon i noter	2023	2022
Fondskapital			
Fondskapital	1	476 521	436 085
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld og påløpte kostnader	6	15 459	31 992
Annen kortsiktig gjeld	6	13 725	868
Bevilgede, ikke utbetalte midler	7	93 483	29 369
Sum fondskapital og gjeld		**599 189**	**498 313**

22. mai 2024

BJØRG TØRRESDAL

THEA SUSANNE SKAUG

BJØRN GIMMING

TOR JACOB SOLBERG

MARIT HAUGEN

HANS THORN WITTUSSEN

VIDAR OLSEN

ANNE BERIT AKER HANSEN

ANNE JØDAHL SKUTERUD

GAUTE LENVIK

BJØRN-OLE JUUL-HANSEN

JØRN ROLFSEN
adm. direktør

NINA STRØMNES RODEM
seksjonssjef

Noter til regnskap for omsetningsavgiftene

Årsregnskapet omfatter innkreving av avgifter etter omsetningsloven samt anvendelse og forvaltning av disse avgiftene.

Prinsipper
Årsregnskapet for Omsetningsrådet er utarbeidet etter lov om årsregnskap (regnskapsloven), og følger regnskapsprinsippene i regnskapsloven §4-1.

Oppstillingen av resultatregnskapet viser inntekter og utgifter til Omsetningsrådet og periodens resultat. Oppstillingen av balansen viser eiendeler samt kapital og gjeld.

ANVENDTE REGNSKAPSPRINSIPPER
Inntekter
Omsetningsavgiftene regnskapsføres når de er opptjent, altså etter hvert som de faktureres produsenter, omsetningsledd og det offentlige. Opptjente, men ikke innbetalte avgifter per 31.12. periodiseres.

Kostnader
Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfellene det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier.

Omløpsmidler
Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Utestående fordringer balanseføres til pålydende. (Tall i tusen kroner).

Note 1 – Fondskapital for omsetningsavgiftene per 31.12.23 og årets endring

Sektor	Fondskapital 1.1.23	Mottatte oms.-avgifter	Bevilgninger	Rente-inntekter	Inndekn. adm. kostn.	Andre endringer i fondskapital	Endring i fonds-kapital	Fondskapital 31.12.23
Kjøtt	242 898	431 696	374 611	12 093	5 044	-131	64 003	306 901
Egg	16 712	75 117	63 379	382	3 389	36	8 767	25 479
Fjørfe	24 357	38 259	29 764	718	589	0	8 624	32 981
Grønt	10 058	45 900	35 329	770	1 031	-1	10 308	20 366
Korn	50 433	27 543	55 427	1 326	1 621	-1	-28 179	22 254
Melk	91 627	125 879	133 827	1 218	16 300	-57	-23 086	68 540
Sum	**436 085**	**744 396**	**692 337**	**16 507**	**27 975**	**-154**	**40 436**	**476 521**

Omsetningsavgift på melk inkluderer overproduksjonsavgift på 27,4 mill. kroner. Omsetningsavgift på kjøtt og fjørfekjøtt har tidligere fulgt et avvikende regnskapsår fra november tom. oktober. Dette er det ikke grunnlag for å videreføre. Fra og med 2023 følger inntekten kalenderåret. Dette innebærer at 2023 inneholder 14 måneder. For kjøtt utgjør dette 91,9 mill. kroner ekstra i omsetningsavgift for 2023 og for fjørfe 5,5 mill. kroner. Omsetningsavgift og overproduksjonsavgift kreves inn fra produsenter i hele Norge. Det kreves ikke inn omsetningsavgift på grønt. Inntektene til Omsetningsrådet grønt kommer fra tildeling over statsbudsjettet kapittel 1150, post 70.11.

Note 2 – Administrasjons- og andre kostnader

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Sekretariatskostnader	13 385	12 995
Driftskostnader Omsetningsrådet	2 570	1 402
Administrasjon kvoteordningen for melk	12 020	11 670
Gebyrer	42	8
Sum administrasjonskostnader	**28 017**	**26 075**

I driftskostnader Omsetningsrådet inngår utgifter til revisor i 2023 med kr 183 og utbetalte styrehonorar med kr 884. Omsetningsrådet har ingen ansatte.

Note 3 – Driftskredittlån

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Nortura SA Kjøtt per 31.12.	220 000	220 000
Sum	**220 000**	**220 000**

Renter på driftskredittlånet til Nortura er Nibor 3 mnd + 0,9 % rente. Inntektsførte renter i 2023 er 10,8 mill. kroner.

Note 4 – Kundefordringer og periodisert inntekt

I tusen kroner	**Kjøtt**	**Egg**	**Fjørfe**	**Melk**	**Totalt**
Kundefordringer	7 296	125	82	0	7 502
Avsatt til tap på fordring	-100	-100	0	0	-200
Periodisert inntekt	95 624	11 925	5 508	33 585	146 641
Sum	**102 819**	**11 949**	**5 590**	**33 585**	**153 944**

Periodisert inntekt er omsetningsavgift og overproduksjonsavgift som har blitt innkrevd og/eller innbetalt i 2024, men som gjelder 2023.

Note 5 – Forskutterte midler

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Tine SA	17 605	3 989
Nortura SA Fjørfe	8	14
Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker (OFG)	1	3
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd GPS	0	162
Felleskjøp Agri SA	55	3 566
Sum	**17 669**	**7 735**

Til gode fra Tine SA gjelder for mye utbetalt a-konto til avsetningstiltak samt renteberegning i fondets favør, fratrukket skyldige midler til administrasjonsgodtgjørelse. Til gode fra Nortura SA Fjørfe gjelder for mye utbetalt a-konto for opplysningsvirksomhet. Til gode fra OFG gjelder for mye utbetalt a-konto for opplysningsvirksomhet. Til gode fra Felleskjøpet Agri SA er knyttet til renteberegning i fondets favør.

Note 6 – Kortsiktig gjeld

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Leverandørgjeld	0	1 040
Leverandørgjeld kvoteordningen for melk	278	26 159
Periodiserte kostnader	15 181	4 794
Avsetning til forpliktelser	13 725	0
Gjeld til Landbruksdirektoratet	0	868
Sum	**29 184**	**32 860**

Avsetning til forpliktelser består av to poster knyttet til markedsregulering på kjøtt. 11,9 mill. kroner hører til ekstraordinære kostnader i 2023, vedtatt av rådet. 1,8 mill. kroner er knyttet til forsikring av reguleringslager, som skal behandles av rådet i 2024.

Note 7 – Annen kortsiktig gjeld

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Nortura SA kjøtt	93 461	18 278
Nortura SA egg	23	11 091
Sum	**93 483**	**29 369**

Gjeld til Nortura på kjøtt er knyttet til markedsreguleringsregnskapet for 2. halvår 2023, samt partisalg storfe og svin, utbetalt i 2024, fratrukket mellomværende til gode på opplysningsvirksomhet. Gjeld til Nortura på egg er knyttet til markedsreguleringsregnskapet for 2. halvår 2023, utbetalt i 2024, fratrukket mellomværende til gode på opplysningsvirksomhet.

Note 8 – Kontantstrømanalyse

I tusen kroner	**2023**	**2022**
Resultat av virksomheten	40 436	-72 526
Kontantstrømmer fra drift:		
Endringer i kundefordringer og periodisert inntekt	-66 358	0
Endringer av kortsiktig gjeld mv	-3 675	20 096
Endringer av andre utestående fordringer	7 029	0
Endring likviditet Kvoteordningen for melk	0	0
Endring av utestående driftskreditt	0	-186 000
Endringer av utestående fordringer på avgifter mv	-9 934	30 632
Endringer forskutterte midler til organisasjonene	64 114	461
Sum kontantstrømmer fra drift	**-8 825**	**-134 811**
Endringer forskutterte midler til organisasjonene	31 611	-207 337
Likvider 1.1.	**175 910**	**383 248**
Likvider 31.12	**207 521**	**175 911**

Kontantstrømsanalysen er satt opp etter indirekte metode og viser med utgangspunkt i resultatet hvordan midler er anvendt gjennom året. Oppstillingen for 2023 viser et resultatmessig overskudd og forbedret likviditet.

Note 9 – Kvoteordningen for melk, i kroner

I tusen kroner	Note	2023	2022
Kvotesalg, ku	1	13 380	20 332 800
Overføring fra OR	4	55 808	336 511
Sum inntekter		**69 188**	**20 669 311**
Oppkjøp melkekvote, ku	2	89 248	20 172 900
Oppkjøp melkekvote, geit	2	179 052	605 368
Annen kostnad		0	-1
Gebyrer	3	1 055	5 754
Sum kostnader		**269 355**	**20 784 021**
Renteinntekter	3	200 167	114 709
Årsresultat		**-**	**-**

Balanse pr 31.12.2023, i kroner

I tusen kroner	Note	2023	2022
Innestående DNB	3	6 292 207	26 855 168
Offentlige avgifter (til gode mva)		54 763	5 428 432
Sum eiendeler		**6 346 970**	**32 283 600**
Leverandørgjeld	2	277 917	26 158 739
Mellomværende klient 37	4	6 069 053	6 124 860
Sum gjeld og egenkapital		**6 346 970**	**32 283 600**

Noter til regnskap for kvoteordningen for melk

PRINSIPPNOTE

Inntektene bokføres når salg av kvotene faktureres. Utgiftene bokføres når de påløper og betales ved forfall. Det vil si at det kan foreligge kundefordringer og leverandørgjeld ved årsskiftet.

Note 1

Posten omfatter salg av kumelkkvote fra staten. I jordbruksoppgjøret 2023 ble det bestemt at kumelkkvote som staten har kjøpt skal akkumuleres og selges ut igjen i omsetningsrundet i 2025. Det har derfor ikke vært salg av kumelkkvote fra staten i 2023. Geitemelkkvote ble heller ikke solgt ut igjen.

Note 2

Oppkjøp melkekvote gjelder kumelkkvote og geitemelkkvote som staten kjøpte i 2023. Staten betalte 4 kroner per liter. Utbetaling til de som solgte kvote var 3. januar 2024.

	Antall kvoteselgere	Oppkjøpt mengde, liter	Pris pr liter, kr.	Totalt kr. eks.mva
Oppkjøp av kumelkkvote 2023	2	22 312,00	4,00	89 248,00
Oppkjøp av geitemelkkvote 2023	2	44 763,00	4,00	179 052,00

Note 3

Fondets midler er plassert på rentebærende konto i DNB på samme vilkår som øvrige fond under Omsetningsrådet.

Note 4

Resultatet for 2023 er overskudd på kr 55 808. Dette er overført til Omsetningsrådet melk via mellomværende.

BDO AS
Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Vika
0121 Oslo

Uavhengig revisors beretning

Til Landbruks- og Matdepartementet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Omsetningsrådet.

Årsregnskapet består av:	Etter vår mening:
• Balanse per 31. desember 2023 • Resultatregnskap 2023 • Kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen • Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	• Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og • Gir årsregnskapet et rettvisende bilde av Omsetningsrådets stilling per 31. desember 2023 og av dens resultat og kontantstrømmer for regnskapsåret i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av Omsetningsrådet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og annen informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke annen informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

Penneo Dokumentnøkkel: 7NNTU-KZHMW-TN1YY-DDGOW-OV7EO-IA78K

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratets ansvar for årsregnskapet

Omsetningsrådets styre og Landbruksdirektoratet er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til Omsetningsrådets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at Omsetningsrådet vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger

BDO AS

Norunn Byrkjeland
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: 7NNTU-KZHMW-TN1YY-DDGOW-OV7EO-IA78K

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Byrkjeland, Norunn
Partner
På vegne av: BDO AS
Serienummer: no_bankid:9578-5998-4-792505
IP: 188.95.xxx.xxx
2024-06-04 16:19:38 UTC

bankID

Penneo Dokumentnøkkel: 7NNTU-KZHMW-TN1YY-DDGOW-OV7EO-IA78K

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com.** Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?
Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **https://penneo.com/validator**

Oversikt over regelverk knyttet til markedsreguleringen

Generelt
- Lov 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (omsetningsloven)
- Forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer
- Forskrift 1999-06-29 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer og om overproduksjonsavgift på mjølk
- Forskrift 1996-12-20 nr. 1343 om innkreving av omsetningsavgift og overproduksjonsavgift
- Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer
- Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, fastsatt 22.10.2008
- Forskrift 1999-05-07 nr. 435 Delegering av myndighet til Landbruksdepartementet etter lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 5 og § 5a.
- Reglement for delegering av myndighet frå Omsetningsrådet til Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet, fastsatt 22. juni 2020
- Instruks for Omsetningsrådet, vedtatt 11. desember 2020

Melk
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1399 om prisnedskriving av melk solgt til skoler og barnehager
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskriving ved salg av egg, eggeprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder
- Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, fastsatt 01.12.2009
- Kravspesifikasjon for rå melk under forsyningsplikten, fastsatt 05.12.2003
- Kravspesifikasjon for smør og fløte, fastsatt 13.05.1997

Kjøtt
- Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, fastsat 31.03.2011
- Retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren, fastsatt 31.03.2011
- Midlertidig retningslinje om utkjøpsordning med tilskudd til produsenter som slutter med svinehold fastsatt, 21.11.2018

Egg og fjørfe
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1397 om kompensasjon til frivillig redusert verpeperiode
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1398 om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg
- Forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskriving ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder
- Forskrift 2022-09-21 nr. 1626 om tilskudd til produsenter som gjennomfører opphold i eggproduksjonen
- Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt 29.03.2012
- Retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren, fastsatt 21.06.2013

Epler, matpoteter og honning
- Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning, fastsatt 23.06.2009

Korn
- Retningslinjer for markedsregulering av korn, fastsatt 23.06.2009

Tilgrensende regelverk med betydning for markedsreguleringen
- Forskrift 2005-12-22 nr. 1723 om administrative tollnedsettelser for landbruksvarer (FAT)
- Forskrift 2008-10-10 nr. 1132 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer
- Forskrift 2007-06-29 nr. 832 om prisutjevningsordningen for melk
- Forskrift 2011-12-23 nr. 1502 om kvoteordningen for melk
- Lov 2004-01-16 nr. 05 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen
- Forskrift 2004-04-01 nr. 611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

GÅ TIL INNHOLDSFORTEGNELSE

LANDBRUKSDIREKTORATET

OSLO /
Valle View, Innspurten 11 D
0663 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

www.landbruksdirektoratet.no
www.facebook.com/Landbruksdirektoratet

Forside foto: Nadine Redlich, unsplash.com
Design: Miksmaster Creative